

Hege Marie Edvardsen

**Hovedstadsområdets nasjonale
rolle, del 1:**

**Hovedstadsregionens plass i
den regionale arbeidsdeling**

Hvordan er næringskonsen-
trasjonene i regionen knyttet til
næringskonsentrasjonene i resten
av landet?

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the different research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, mai 2001

Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen, vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-4928-7

ISSN 0806-2056

Emnegruppe

09.01 Nasjonalregnskap

Design: Enzo Finger Design

Trykk: Statistisk sentralbyrå

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Rettet siden forrige utgave	Revised since the previous issue	r

Sammendrag

Hege Marie Edvardsen

Hovedstadsområdets nasjonale rolle, del 1: Hovedstadsregionens plass i den regionale arbeidsdeling

Hvordan er næringskonsentrasjonene i regionen knyttet til næringskonsentrasjonene i resten av landet?

Rapporter 2001/13 • Statistisk sentralbyrå 2001

Tall fra det fylkesfordelte nasjonalregnskapet for 1997 viser at Oslo og Akershus ligger langt over landsgjennomsnittet for det samlede bruttoprodukt per innbygger og per sysselsatt. Splitter vi opp bruttoprodukt per sysselsatt på hovednæringer viser det seg at det er for bruttoprodukt per sysselsatt innenfor tjenesteyting at Oslo og Akershus ligger over landsgjennomsnittet. For sekundærnæringer var indeksen omtrent lik landsgjennomsnittet for hovedstadsregionen, og for primærnæringene var de langt under.

Innenfor tjenestenæringene har Oslo og Akershus en stor konsentrasjon for varehandel (agentur og engros) og forretningsmessig tjenesteyting. Leverandørundersøkelsen for næringer innenfor forretningsmessig tjenesteyting for 1995 gir et visst inntrykk av hovedstadsområdets betydning for andre regioner: Nær 55 milliarder av de totale salgsinntekter på 98 milliarder stammet fra bedrifter i Oslo og Akershus. Leverandørundersøkelsen dekket også betaling for bortsatt arbeid mv. Av totalt 9,7 milliarder betalt for bortsatt arbeid i 1995, kunne 5,6 milliarder føres til bedrifter i Oslo og Akershus. Av disse ble 70 prosent satt bort til leverandører innenfor regionen, 22 prosent betalt til andre regioner og 7 prosent importert.

Tallene varierer med næring. Databehandling, arkitektvirksomhet og teknisk konsulentvirksomhet skilte seg sterkest ut, med leveranser ut over egen region, men også med relativt høye importandeler. En lignende undersøkelse ble foretatt for 1994, for næringene innenfor industri og bergverksdrift. Vi har lagt mindre vekt på denne, grunnet tjenesteytingens spesielle betydning for hovedstadsområdet. Men vi har også sett at hovedstadsområdet har en sterk konsentrasjon av forlag og grafisk virksomhet og av næringsmiddelindustri. For disse næringene er verken eksport- eller importandelene spesielt høye, noe som begrunner hvorfor undersøkelsen viste den laveste eksportandelen for Oslo, sammenlignet med landets øvrige fylker.

Fylkesfordelt nasjonalregnskap er laget etter internasjonale prinsipper og retningslinjer. Hovedprinsippet er at den økonomiske aktivitet skal tilskrives det fylke den faktisk finner sted, selv om hovedkontoret kan ligge i et annet fylke.

Oslo hadde de høyeste bruttoinvesteringer i realkapital per sysselsatt i 1997. Indeksen per sysselsatt var noe høyere enn indeksen for bruttoproduktet per sysselsatt.

Fylkesfordelt nasjonalregnskap er bygget på en rekke kilder. Tallene er derfor beheftet med noen grad av usikkerhet. Grunnet blant annet omlegginger i næringsstatistikken er ikke regnskapet for 1995 direkte sammenlignbart med tidligere regnskap, hvorav 1993 er siste årgang. En bør av samme grunn være varsom med å sammenligne 1995- og 1997-årgangene. Tallene skal imidlertid være internasjonalt sammenlignbare med andre land som følger den samme standard (ESA95). I sammenligning med andre nordiske hovedsteder (Stockholm, Helsinki og København), plasserte Oslo og Akershus seg omtrent på gjennomsnittet av disse, målt ved bruttoprodukt per innbygger og per sysselsatt.

Prosjektstøtte: Prosjektet er delvis finansiert av næringslivssekretariatet for Oslo og Akershus.

Innhold

1. Innledning	7
2. NR og FNR: Rammer og begreper	8
2.1. Hva er verdiskaping i nasjonalregnskapsforstand?	8
2.2. FNR og Eurostats krav om regionale regnskap; prinsipper for regionalisering	9
2.3. De enkelte næringer	11
2.4. Feilkilder og usikkerhet	13
3. Fylkesfordelt nasjonalregnskap for 1997	15
3.1. Nærings sammensetningen i hovedstadsområdet versus resten av landet	16
3.2. Investeringer	20
4. Internasjonale sammenligninger	22
5. Leverandørundersøkelsene	24
5.1. Leverandørundersøkelsen for forretningsmessig tjenesteyting	24
5.2. Regional fordeling av omsetningen	24
5.3. Regional fordeling av bortsatt arbeid mv.	25
5.4. Vedleggsundersøkelsen til Industristatistikk 1994, regional fordeling av leveranser i industri og bergverk	27
Referanser	29
Vedlegg A: Næringsinndeling i tabellene	30
Tidligere utgitt på emneområdet	38
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	39

Figurregister

3. Fylkesfordelt nasjonalregnskap for 1997

3.1.	BNPR per innbygger og per sysselsatt. 1997. Hele landet eksklusive ekstrarfylket = 100	15
3.2.	Bruttoprodukt per sysselsatt i hovednæringene. Hele landet eksklusive ekstrarfylket = 100	16
3.3.	Bruttoprodukt, etter sektor. Oslo og hele landet eksklusive ekstrarfylket. 1997.....	18
3.4.	Eiendomsomsetning og forretningsmessig tjenesteyting. Oslo og Akershus. 1997	20
3.5.	Investeringer og BNPR per sysselsatt, etter fylke. 1997. Hele landet eksklusive ekstrarfylket = 100.....	21

4. Internasjonale sammenligninger

4.1.	BNPR per sysselsatt og per innbygger, nordiske hovedsteder. Hvert enkelt land = 100.....	22
4.2.	BNPR per sysselsatt og per innbygger, nordiske hovedsteder. Regiongjennomsnittet (Helsinki, Stockholm, København og Oslo og Akershus) = 100.....	23

Tabellregister

3. Fylkesfordelt nasjonalregnskap for 1997

3.1.	Hovedtall, fylkesfordelt nasjonalregnskap og hovedtall per innbygger og sysselsatt person. 1997. Hele landet eksklusive ekstrarfylket = 100.....	16
3.2.	Bruttoprodukt per sysselsatt i hovednæring. 1997. Hele landet eksklusive ekstrarfylket = 100	17
3.3.	Sektorandeler av bruttoproduktet i fylkene, eksklusive ekstrarfylket. 1997. Prosent	18
3.4.	Bruttoprodukt, etter næring. 1997. Hovedstadsområdets andeler av samlet bruttoprodukt for de enkelte næringer	19
3.5.	Bruttoprodukt, etter næring. 1997. Hovedstadsområdets andeler innenfor forretningsmessig tjenesteyting ...	20

4. Internasjonale sammenligninger

4.1.	BNPR i nordiske hovedstadsregioner, oppgitt i eget lands valuta.....	22
4.2.	BNPR i nordiske hovedstadsregioner, oppgitt i euro.....	23

5. Leverandørundersøkelsene

5.1.	Fordeling av salgsinntekter. Totalt NACE 70-74. 1995	25
5.2.	Salgsinntekter fordelt etter NACE-næring og kjøpers adresse. 1995	26
5.3.	Fordeling av betalt for bortsatt arbeid, NACE 70-74. 1995	26
5.4.	Betalt for bortsatt arbeid, fordelt på næring. 1995	27
5.5.	Salg av egenproduserte varer og utførte tjenester, etter sluttleveringsadresse. 1994. Prosent av fylkenes totale salg i industri og tradisjonelt bergverk	28
5.6.	Forbruk av råvarer og tjenester, etter opprinnelsesadresse. 1994. Prosent av fylkenes totale forbruk i industri og tradisjonelt bergverk.....	28

1. Innledning

Rapporten inngår som første del 1 i en større utredning om hovedstadsområdet nasjonale rolle (HONARO-prosjektet), finansiert av næringslivssekretariatet for Oslo og Akershus.

I del 1 i hovedstadsprosjektet spør man i undertittelen; "Hva er hovedstadsregionens plass i den regionale arbeidsdeling?" Bakom ligger m.a.o. implisitt en forutsetning om at vi har en regional arbeidsdeling, og at det er mulig å avklare og definere en regions bidrag i denne arbeidsdelingen.

Hva ligger det så i "Regional arbeidsdeling"? Hagen og Birkelund (1997) skriver det slik: *"Regional arbeidsdeling kan innebære en klar funksjonsfordeling, der for eksempel kompetansekrevende funksjoner er romlig separert fra de mindre kompetansekrevende. Det kan også bety at de deler av verdikjeden som tar ut den største verdiskapingen, er romlig adskilt fra de deler av verdikjeden som har lavere verdiskaping."*

Vi aner et visst normativt preg her, og vil derfor raskt dempe eventuelle normative føringer ved i 1. kapittel å gjøre kort rede for hva en kan definere som verdiskaping i nasjonalregnskapsterminologi. Dette følger, sammen med en generell begrepsavklaring og drøfting av metoder.

Tallene fra det fylkesfordelte nasjonalregnskapet for 1997 (FNR97) presenteres i 2. kapittel.

I 3. kapittel vil vi sammenligne resultatene fra FNR med tilsvarende tall for andre nordiske hovedstadsområder.

I 4. kapittel søker vi å belyse andre sider ved regionalisering: Ved hjelp av Statistisk sentralbyrås (SSBs) leverandørundersøkelser for industri og bergverk (for 1994) og forretningsmessig tjenesteyting (for 1995) vil vi forsøke å si litt om leveransestrømmene mellom fylkene.

I 5. kapittel trekker vi konklusjoner og oppsummerer denne første delen av HONARO-prosjektet.

2. NR og FNR: Rammer og begreper

Fylkesfordelt nasjonalregnskap (FNR) har blitt laget med ujevne mellomrom i SSB siden 1970. I alt er det laget regionale regnskaper for årene: 1965, 1973, 1976, 1980, 1983, 1986, 1990, 1992, 1993 og 1995.

Fylkesfordelt nasjonalregnskap bygger fullstendig på det endelig årlige nasjonalregnskapet (NR). Nasjonalregnskapets definisjoner av verdiskaping er nærmere beskrevet i kapittel 2.1. Kapitlet bygger på definisjonene i Nasjonalregnskapsstatistikk 1991-1998 (NOS C 542) (Statistisk sentralbyrå 1999).

Hovedrevisjonen av nasjonalregnskapet ble avsluttet i 1995, og med denne fikk man implementert ny statistikk og nye standarder i NR, standarder i tråd med de seneste anbefalingene fra Eurostat (ESA 1995) og FN (SNA 1993). De regionale regnskapene for 1992, 1993 og 1995 bygger på de reviderte nasjonalregnskaps-tallene. De er også tilpasset Eurostats retningslinjer for regionale regnskap. I kapittel 2.2 drøftes generelle prinsipper og definisjoner, med eksempler knyttet til næringer der hovedprinsippet for regionalisering ikke nødvendigvis er entydig. Metoder for fordeling av de enkelte næringer beskrives noe mer detaljert i kapittel 2.3, mens feilkilder og usikkerhet kommenteres i kapittel 2.4.

2.1. Hva er verdiskaping i nasjonalregnskapsforstand?

Verdiskapingsbegrepet avgrenses her i henhold til terminologien i det norske nasjonalregnskapet (NR), som igjen er konsistent med internasjonale definisjoner og konvensjoner.¹

Det nærmeste vi kommer verdiskaping i NR, er begrepet bruttoprodukt, som tilsvarende Value Added på engelsk.

Bruttonasjonalproduktet (BNP) kan defineres og bestemmes i NR ut fra tre hovedmetoder:

Boks 1: Produksjonsmetoden

= Produksjon - produktinnsats + produktskatter, netto - korreksjon for FISIM
 = Bruttoproduct i alt + produktskatter, netto - korreksjon for FISIM

Boks 2: Utgiftsmetoden

= konsum i alt + bruttoinvestering i fast realkapital + lagerendring + eksport - Import
 = sluttanvendelse i alt - import
 = innenlandsk sluttanvendelse i alt + eksport - import

Boks 3: Inntektsmetoden

= lønnskostnader + driftsresultat + kapitalslit + produksjonsskatter - produksjonssubsidier - korreksjon for FISIM

Korreksjonsposten FISIM kan i første boks alternativt inngå i produktinnsatsen, i tredje boks i driftsresultatet. FISIM, defineres i NR slik:

Verdien av indirekte målte banktjenester (fra engelsk: Financial Intermediation Services Indirectly Measured), definert som formuesinntekter fratrukket renteutgifter og inntekter fra egne fond. Tidligere betegnet "Frie banktjenester". Denne delen av produksjonen i banker og andre finansinstitusjoner fordeles fortsatt ikke ut på anvendelser, men føres ufordelt til produktinnsats (en konvensjon som kan bli endret hvis internasjonal enighet oppnåes).

Fylkesfordelt nasjonalregnskap (FNR) er basert på realdelen i nasjonalregnskapet, hvilket impliserer at det særlig er boks 1 vi her skal forholde oss til.

Produksjon

Defineres i NR som verdien av varer og tjenester fra innenlandsk produksjonsaktivitet. Markedsrettet virksomhet, produksjon for eget bruk og ikke-markedsrettet virksomhet i offentlig forvaltning og ideelle organisasjoner er innbefattet i "Innenlandsk produksjonsvirksomhet". Markedsrettet produksjon

¹ For en nærmere drøfting av blant annet verdiskapingsbegrepet, se Edvardsen et.al. (1997).

verdsettes i basisverdi. Basisverdi² innebærer at tilhørende produktskatter er trukket fra og produktsubsidier lagt til produksjon som er observert i produsentverdi (uten merverdiavgift). Ikke-markedsrettet produksjon måles per konvensjon ved samlede produksjonskostnader. Meningen er at basisverdien gir bedre inntrykk av hva produsenten sitter igjen med som et resultat av produksjonsprosessen, det vil si etter at subsidier er mottatt og avgifter betalt.

Produktinnsats

Verdien av anvendte innsatsvarer og -tjenester i innenlandsk produksjonsaktivitet, unntatt kapitalslit (bruk av fast realkapital). Produktinnsatsen gjelder kun den andel av innkjøpte varer og tjenester som er *anvendt* i produksjonsprosessen, ikke alle innkjøpte varer og tjenester. Som for sluttanvendelsene verdsettes produktinnsatsen i kjøpverdi.

Bruttoproduktet (i basisverdi) = produksjon - produktinnsats.

Produktskatter

Overføringer fra innenlandske produsenter til offentlig forvaltning i form av skatter og avgifter som varierer i takt med produksjonen av produkter (proporsjonalitet), eller er knyttet til produkter på annen måte.

Produktsubsidier

Overføringer fra offentlig forvaltning til innenlandske produsenter i form av skatter og avgifter som varierer i takt med produksjonen av produkter (proporsjonalitet), eller er knyttet til produkter på annen måte.

Produktskatter, netto

= produktskatter - produktsubsidier

Når det gjelder verdiskapingen i nasjonalregnskapet er *produksjonsprosessen*, og det som kommer ut av den det sentrale. For blant annet offentlig virksomhet er ikke selve produksjonen så lett målbar, og som en konvensjon (internasjonal) bestemmes produksjonen i offentlig sektor ut fra kostnadene. Økte lønnsutbetalinger vil dermed innebære et høyere anslag for produksjon og - gitt alt annet konstant - høyere bruttoprodukt/verdiskaping.

I og med at produksjon verdsettes i basisverdi verdsettes også bruttoproduktet i basisverdi. BNP måles imidlertid i markedsverdi, det vil si summen av de enkelte næringers bruttoprodukt + netto produktskatter - FISIM.

Hver enkelt nærings bidrag til den samlede verdiskaping kan måles ved næringens samlede brutto-

produkt. Summerer vi alle næringers bruttoprodukt for ett fylke, korrigerer for netto produktskatter og FISIM kommer vi frem til fylkets bruttoregionalprodukt (BNPR), som måles i kjøpverdi (markedsverdi). Når vi sammenligner verdiskaping mellom fylkene totalt sett er det denne størrelsen vi betrakter. Dette er også en sentral størrelse når det gjelder direktiver og retningslinjer fra Eurostat.

2.2. FNR og Eurostats krav om regionale regnskap; prinsipper for regionalisering

BNPR er et viktig mål i EU, særlig i forbindelse med tildeling av regionalstøtte. Det er derfor av stor betydning at definisjonen av BNPR er den samme, slik at sammenligninger mellom land og regioner er mulige og meningsfulle. Vi skal senere sammenligne regionale tall for BNP fra Sverige, Danmark og Finland, noe som er mulig da nå også disse landene følger retningslinjene i ESA95.

I ESA95 finner vi et eget kapittel om regionale regnskap. Det er også utarbeidet egne metodehefter³ som legger retningslinjer på et mer detaljert nivå.

Hovedprinsippet for regionalisering; Hjemstedsprinsippet slår fast at man skal fordele alle relevante størrelser til den regionen enhetene er hjemmehørende. Imidlertid er det visse næringer der dette ikke er like opplagt å følge:

Samferdsel

Samferdsel er et område der enkeltbedrifter ofte vil kunne ha virksomhet i flere regioner. Det utpeker seg særlig to retninger for regionalisering av samferdselsnæringene. Man kan kartlegge hvor transportene faktisk finner sted og ut ifra det mene at produksjonen, det vil si transportmarginen, deles mellom de aktuelle fylkene. Alternativt kan det hevdes at det er organiseringen av virksomheten som er det sentrale, og altså regionalisere produksjonen dit virksomheten organiseres fra.

I Eurostat har man kommet frem til et slags kompromiss mellom disse to retningene når det gjelder jernbanedrift og luftfart. Lønnskostnadene skal fordeles etter bedriftens hjemstedsfylke, mens driftsresultatet i næringen fordeles ut ifra trafikkindikatorer. Trafikkindikatorene er sum passasjerer som stiger av og på, og gods lastet av og på. For jernbanedrift var det tidligere tilgjengelige trafikkindikatorer. Det er imidlertid ikke lenger tilfelle, og produksjonen fra og med FNR92 ble fordelt ut ifra lønn, korrigert med inntekter for Ofotbanen.

Luftfart ble i FNR92, FNR93, FNR95 og FNR97 fordelt etter de nye retningslinjene. For 1990 brukte man

² Produksjon ble tidligere publisert i produsentverdi (eks. merverdiavgift). Hovedvekt på basisverdi er innført i ESA 1995 for å lette sammenligninger mellom land.

³ Se Eurostat (1995) og (1996).

sysselsettingstall til å beregne fordelinger, før dette ble ikke bruttoproduktet fordelt på fylker.

Utenriks sjøfart er også en næring hvor det ikke er så opplagt å regionalisere produksjonen. Umiddelbart kan man tenke seg at denne næringen må være en typisk ufordelt eller ekstrafylke-næring⁴. Men ikke ifølge retningslinjene. Der slår man tvert i mot klart fast at å føre alt på ekstrafylket vil være å undervurdere hovedkontorenes betydning. Det anbefales derfor å regionalisere bedriftens, det vil si skipets, produksjon etter hvor skipene har fast havn. Dersom skipene ikke har fast havn, men trafikkerer utelukkende utenfor landets grenser skal man regionalisere produksjonen der hovedkontoret, den administrerende enhet eller lignende holder til. Som fordelingsnøkkel anbefales for eksempel å bruke utbetalt lønn. Dette gir litt spesielle utslag, da en stor del av produksjonen dermed regionaliseres til Oslo.

Bygg og anlegg

Produksjonen innenfor bygge- og anleggsnæringene er fra og med FNR92 regionalisert i to trinn: Først er produksjonen regionalisert i henhold til produksjonen i Det sentrale bedrifts- og foretaksregister (BoF). I BoF registreres imidlertid ikke bygge- og anleggsplasser som lokale enheter (egne bedrifter) på grunn av deres midlertidige karakter, slik at vi på denne måten bare får tak i produksjonen slik den fremkommer sentralisert, gjerne i de store foretakene. For å korrigere for dette innføres det derfor til slutt en spesialvare; leie av produksjonsfaktorer mellom fylkene, som avstemmer produksjon og produktinnsats etter anvendelsen. Beregningen av spesialvaren avhenger i sin tur av blant annet den regionale fordeling av investeringene innenfor bygg og anlegg, som bygger på et litt tynt datagrunnlag. Til tross for dette kan forskjellen mellom de to beregningsmåtene til en viss grad illustrere en konsekvens av manglende regional oppdeling av foretakene i næringen. For 1992 ble det foretatt en følsomhetsanalyse på betydningen av beregningsmåte. Denne viste en klart sterkere grad av sentralisering ved en fordeling ifølge BoF, kontra den fordelingsmetoden som anvendes per i dag.

Vi mener også å være i tråd med retningslinjene på dette området, som anbefaler en regionalisering der aktiviteten faktisk finner sted, selve bygge- eller anleggsplassens lokalisering. Vår metode, som ikke bygger direkte på observert statistikk, er imidlertid ikke anbefalt.

Det kan også nevnes at SSB for året 1995, ved Seksjon for bygg- og tjenestestatistikk i Kongsvinger, forsøkte å spørre etter investeringsfylke for bygg- og anleggsinvesteringer, men at svarene var for dårlige til at tallene kunne brukes.

FISIM (*Financial Intermediation Services Indirectly Measured*)

Det er foreløpig ingen internasjonal enighet om hvordan FISIM skal fordeles på mottakere, og det er heller ingen enighet om den regionale fordeling. I hovedsak dreier det seg om bankenes og finansinstitusjonenes rentemargin; differansen mellom renten på ut- og innlån. Som et kompromiss anbefaler Eurostat en regionalisering i henhold til regionens samlede bruttoprodukt, noe som er fulgt opp i FNR fra og med 1992-årgangen. En alternativ metode kan for eksempel være å fordele i henhold til produksjonen i finansnæringene. Dette ville bidra til høyere produktinnsats i fylker der finansnæringene er mest konsentrert, for eksempel Oslo og Akershus. Høyere produktinnsats vil igjen - isolert sett - gi en lavere verdi på BNPR. Eller man kan regionalisere etter anvendelsen; dit tjenestene konsumeres. For Oslo og Akershus ville en slik føring muligens gi en høyere verdi på BNPR.

Produktskatter og produktsubsidier

I 1997 utgjorde netto produktskatter 149 milliarder kroner, eller til sammen ca. 13,6 prosent av bruttonasjonalproduktet. Til sammenligning var 194,3 milliarder kroner, 17,7 prosent av BNP, regionalisert til ekstrafylket, som i hovedsak omfatter olje- og gassvirksomheten i Nordsjøen.

Typiske produktskatter vil være merverdiavgiften, tobakksavgift, etc. Som eksempel på et produktsubsidium har vi melkesubsidiene.

Det er to hovedalternativ når det gjelder regionalisering av netto produktskatter:

1. Fordele netto produktrelaterte skatter med bruken av de aktuelle produkter som nøkler (etter anvendelsesfylke), eller
2. Fordele netto produktrelaterte skatter i henhold til produksjonen av de aktuelle produkter.

Disse to alternativene ble utredet og alternative fordelingsnøkler ble beregnet for tallene fra FNR92. Det kan føres argumenter for både 1 og 2. Det kan også hevdes at dette egentlig handler om å vurdere den samme produksjonen til ulike verdsett: *Basisverdi*, som representerer det produsenten har igjen etter å ha betalt produktskatter samt mottatt produktsubsidier for det som er produsert, eller *kjøperverdi*, som representerer verdien av produktet i sluttanvendelse. I Eurostat kom man etter hvert frem til et kompromiss: Regionalfordeling av netto produktskatter i henhold til regionens samlede bruttoprodukt. Dette er nærmest en tilnærming til å fordele etter produksjonssted. Fra og med FNR93 er netto produktskatter fordelt på denne måten. En slik fordeling innebærer at regionalfordelingen av netto produktskatter ikke endrer bildet av den regionale verdiskaping, slik det fremkommer ved å sammenligne fylkenes samlede bruttoprodukt. For Norge gir dette imidlertid noen litt spesielle utslag:

⁴ Dette var prinsippet i regnskapene før 1990.

Oslo mottar for eksempel en andel av de totale melkesubsidier. Investeringsavgift blir fordelt også til Finnmark.

Beregningene knyttet til metodeendringene illustrerte klart betydningen av definisjoner og metoder når det gjelder nasjonalregnskapsarbeid. BNP skal, slik det nå er internasjonal enighet om, være et mål på *produksjonsaktivitet*. Det er viktig å være klar over at dette hele tiden ligger til grunn i valg av metoder. Man kan derfor ikke hevde at det ville vært mer "riktig" eller "galt" å anvende de alternative metodene, slik noen av de hittil er beskrevet. Men man kan hevde at metodevalget avgjøres av hva man primært søker å måle ved BNP-begrepet.

2.3. De enkelte næringer

For å fordele produksjon, produktinnsats og investeringer i NR på fylkene brukes det fordelingsnøkler. Hvilken metode de enkelte nøkler er laget ut fra avhenger av datagrunnlaget i hvert enkelt tilfelle. Som hovedprinsipp skal det brukes økonomisk statistikk, utarbeidet av andre seksjoner i SSB eller eksterne institusjoner, jf. kapittel 3. Der dette ikke er mulig brukes registerdata for produksjon. Hvis heller ikke dette finnes, brukes oppgaver over lønn eller sysselsetting.

Følgende registre brukes:

- [1] Bedrifts- og foretaksregisteret (BoF)
- [2] Lønns- og trekkoppgaveregisteret (LTO)
- [3] Statens Sentrale Tjenestemannsregister (SST)
- [4] Sentralt Tjenestemannsregister for Skoleverket (STS)

[1]: Bedrifts- og foretaksregisteret, BoF, er et sentralt register over foretak og bedrifter som, med noen unntak, i prinsippet dekker alle næringer. Registeret inneholder data for en rekke variable, blant annet omsetning og sysselsetting (antall årsverk). Kvaliteten og graden av oppdatering varierer imidlertid fra næring til næring.

[2]: Lønns- og trekkoppgaveregisteret, LTO, inneholder oppgaver over lønn som arbeidsgiverne sender inn. Registeret gir ikke direkte næring for bedriften som utbetaler lønn, men næringen er koplet til arbeidstakerregisteret via personnummer for lønnstakeren, og opplysninger om arbeidsgiver fra arbeidsgiverregisteret. Registeret gir lønn i hvert enkelt lønnsforhold. Frem til og med 1995 gjaldt den gamle standard for næringsfordeling. Det er kjent visse kvalitetsproblemer, særlig for offentlig forvaltning. Det er koplet til sats for arbeidsgiveravgift ut fra avgiftssonen for ligningskommunen for det enkelte arbeidsforhold, samt gjort en tilpasning til NRs næringsstandard. Der det har vært aktuelt, er de samlede lønnssummer for NR-næringene blitt benyttet.

[3]: Fra Statens Sentrale Tjenestemannsregister, SST, er det i SSB beregnet lønnssummer for 1997 per oktober. Næring og produkt i nasjonalregnskapet er kodet ut fra kapittel- og postopplysningene i registeret.

[4]: Fra Sentralt Tjenestemannsregister for Skoleverket, STS, er det som for [3] fra SSBs side beregnet lønnssummer, men her gjelder det undervisningssektoren.

Under følger en kort beskrivelse av hvordan produksjon, produktinnsats og investeringer er fordelt for de enkelte næringer. I hovedsak følges opplegget for 1992- og 1993-årgangene, slik det er beskrevet i Statistisk sentralbyrå (1996), og i Edvardsen (1998). Når det gjelder investeringene, er informasjon på fylkesnivå svært mangelfull. Der det ikke står oppført noe annet er derfor investeringene fordelt proporsjonalt med produksjonen.

Jordbruk, jakt og viltstell

Produksjonen av de enkelte produkter i jordbruket er hovedsakelig fordelt etter jordbruksstatistikken fylkesvise oppgaver over produksjonen. Produktinnsats av kraftfôr er fordelt etter egne beregninger gjort på grunnlag av data fra Budsjettnemda for jordbruket og Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning. Resten av produktinnsatsen i de enkelte jordbruksnæringer er fordelt proporsjonalt med produksjonen.

Skogbruk

Produksjonen av de enkelte produkter i skogbruket er fordelt på grunnlag av avvirkningsstatistikken, skogstatistikken og jaktstatistikken. Tjenester i tilknytning til skogbruk er fordelt for tømmermåling og -fløting.

Fiske, fangst og fiskeoppdrett

Produktinnsats i fiske og fangst og fangsten av hvert enkelt fiskeslag er regionalisert etter verdien av fangsten fordelt på ilandføringsfylke. Det er her innført en spesialvare som omfordeler totalproduksjonen til fylket der fartøyene hører hjemme. Kilder er fiskeristatistikken og tall fra Fiskeridirektoratet. Produksjonen og produktinnsatsen i fiskeoppdrett og klekkerier er fordelt etter tall fra NOS Fiske og oppdrett av laks mv. Investeringene er fordelt etter fiskeristatistikken.

Olje- og gassutvinning

Hovedtyngden av aktiviteten i utvinning av råolje og naturgass er lagt til ekstrasfylket. Virksomheten på land, leiearbeid og egne investeringsarbeider, er imidlertid fordelt på ordinære fylker. Den landbaserte virksomheten behandles som hjelpevirksomhet og skal dermed ha null i driftsresultat. Dette har vi oppnådd ved å avstemme produktinnsatsen. Kilder for fordelingen har vært lønnssummer i LTO og industristatistikken. Produksjonen i tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning består av boring etter olje og gass, utleie av borerigger

og andre tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning. Her har vi også benyttet industristatistikken til å lage fordelingsnøkler. Produksjonen i utleie av borerigger fordeles proporsjonalt med produksjonen i næringen totalt. Industristatistikkenes tall er brukt til å fordele investeringene.

Bergverksdrift og industri

Produksjon og produktinnsats er fordelt på fylker med industristatistikken som kilde. Fra og med året 1995 ble industristatistikken lagt om til ny produktstandard; COICOP. Fra samme år innhentes også bare foretakstall på produktnivå. Av hensyn til nasjonalregnskapet blir det estimert totaltall for bedrifter på næringsnivå. Fra og med FNR95 har vi brukt hovedtallene for bedrifter på fylker. Dette innebærer et brudd med den produktspesifikasjon vi tidligere har hatt i FNR. Industristatistikkenes tall er brukt til å fordele investeringene.

Kraft- og vannforsyning

Næringen elektrisitetsforsyning blir nå splittet i næringene produksjon av elektrisitet, krafttransport (utleie av elektrisitetsnett for overføring av kraft) og omsetning av elektrisitet (omsetning eller salg av kraft). Produksjonen av elektrisitet blir fordelt etter fylkesvis produksjon, målt i kilowattimer multiplisert med priser på bruk av elektrisitet i fylket. Kilde er elektrisitetsstatistikken for 1997. Næringene krafttransport og omsetning av elektrisitet er fordelt etter lønnssummer i LTO. Produksjon og produktinnsats i damp og varmtvannforsyning ble fordelt med utgangspunkt i interne beregninger, basert på innrapporterte tall. Her har vi også brukt oppgitte investeringstall til å lage egne fordelingsnøkler for investeringene.

Bygge- og anleggsvirksomhet

Produksjonen innenfor bygge- og anleggsvirksomheten ble fordelt med utgangspunkt i omsetningen i BoF. I tillegg avstemmes produksjon og produktinnsats ved hjelp av varen "leie av produksjonsfaktorer mellom fylkene". På denne måten blir den regionale fordeling av produksjon og produktinnsats bestemt ved anvendelsen av bygge- og anleggsprodukter. Vi har hentet tall til fordeling av investeringene fra SSBs regionaldatabase.

Varehandel og reparasjon av motorkjøretøyer og husholdningsapparater

Produksjonen i varehandelen defineres i nasjonalregnskapet som bruttofortjenesten, eller med andre ord avansen. Varehandelsstatistikken ble fra 1993 lagt om til ny næringsgruppering (SN94). Som tidligere gis det omsetning etter næring fordelt etter fylke for bedriftspopulasjonen. Nytt er at det også gis bruttofortjeneste i prosent av salgsinntekt etter næring for foretakspopulasjonen. I NR er bruttofortjenesten for foretakspopulasjonen vektet med omsetningstall etter fylke for

bedriftspopulasjonen. Vi mener dette gir et best mulig bilde av hvor den faktiske produksjonen finner sted. For eksempel kan et flerbedriftsforetak ha produksjon i flere fylker, og denne produksjonen skal registreres der den fysisk sett finner sted (hjemstedsprinsippet, Eurostat). I det fylkesfordelte regnskapet for 1993 brukte vi omsetningstall fra Bedrifts- og foretaksregisteret (BoF), kombinert med avansesatser fra 1992, da vi ikke hadde annet tilgjengelig. For 1996 ble det gjennomført en avanseundersøkelse for detaljhandel, og vi har brukt disse avansesatsene som vekter for 1995- og 1997-regnskapet, kombinert med omsetningstall for bedrifter fra strukturstatistikken for varehandel. Produksjonen i næringen reparasjon av motorkjøretøyer og husholdningsapparater er fordelt etter varehandelsstatistikken, til forskjell fra tidligere hvor omsetningen i BoF var brukt som fordelingsnøkkel.

Post og tele

Tidligere har SST-registeret også gitt data for enkelte institusjoner som ikke hørte inn under statsforvaltningen, herunder post- og distribusjonsvirksomhet og telekommunikasjoner. For 1995 kunne registeret benyttes når det gjaldt fordelingen av produksjonen innenfor post- og distribusjonsvirksomhet, men ikke for telekommunikasjoner. Det har vært jobbet med å få etablert næringsstatistikk på dette området, men det har ikke kommet tidsnok til å utgjøre noe grunnlag for regionalfordeling i denne omgang. Vi har derfor benyttet BoF kombinert med innhentede tall for trafikkminutter fra Telenor til å fordele produksjonen for post og telekommunikasjoner.

Transport

Produksjon og produktinnsats i jernbanetransport er fordelt ut fra lønnssummer i SST. Det er tatt spesielt hensyn til driften på Ofotbanen. Produksjonen i transport med sporveis- og forstadsbane er fordelt etter opplysninger i bedriftenes årsberetninger. Produksjonen i turbilkjøring, innenriks sjøfart, reisebyrå-tjenester og tjenester tilknyttet land-, luft- og sjøtransport er fordelt etter omsetning i BoF, mens produksjonen i rutebil-, drosjebil- og landtransport ellers er fordelt etter tall fra næringsstatistikken. Rørtransport av olje og gass er fordelt til ekstrasfylket. Produksjonen i utenriks sjøfart og kysttrafikk utenlands er fordelt etter lønnssummer i LTO. Vi har fordelt produksjonen i lufttransport ved å kombinere lønnssummer i LTO, med trafikkdata fra Luftfartsverket. Luftfartsverket har også gitt produksjons- og investeringstall for egen virksomhet, da de i 1993 ble skilt ut som en egen stiftelse. Sammen med regnskapstall for Havnevesenet er produksjonstallene fra Luftfartsverket brukt til å fordele produksjonen innenfor tjenester tilknyttet transport. Der næringsstatistikken har vært brukt, er det også benyttet egne tall til fordeling av investeringene.

Finansiell tjenesteyting og forsikring

Vi har regionalisert produksjonen i bankvirksomhet etter beregninger basert på lønnssummer i LTO. Produksjon i finansiell tjenesteyting, hjelpevirksomhet til finansiell tjenesteyting og livs- og skadeforsikring er fordelt etter lønnssummer i LTO. Produksjonen i pensjonskasser og -fond ble fordelt etter regnskapsstatistikk for lønnskostnader i kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser.

Boligtjenester

Verdien av å bo i egen bolig regnes som et gode som konsumeres, og som følgelig må produseres. Produksjonen i bolignæringen skal uttrykke betalt husleie for de som leier bolig, og beregnet husleie for selveierne. Den beregnede husleie for selveierne (herunder aksjeboliger og boliger i borettslag) skal svare til den leien som leietakere betaler for en tilsvarende bolig på leiemarkedet. I nasjonalregnskapet er boligene stratifisert etter kommunegruppe og størrelse. I hvert stratum er det beregnet gjennomsnittstall for husleie i forhold til verdien av boligene. Produksjonen er beregnet ved å multiplisere dette gjennomsnittstallet med den totale verdien av boligbestanden i hvert stratum. I fylkesfordelt nasjonalregnskap er verdien av boligbestanden i hver av gruppene splittet ytterligere på fylke, mens det er sett bort fra forskjeller i gjennomsnittlig husleie i forhold til boligverdi innenfor hvert stratum. Boligbestanden, målt i kvadratmeter, er fordelt på fylker ut fra Folketellingen 1990 og byggearealstatistikken. Det er beregnet fylkesvise prisforskjeller for boliger innenfor kommunegruppene ut fra underlagsmateriale til prisindeksen for bruktboliger i 1991.

Eiendomsdrift, forretningsmessig tjenesteyting og utleievirksomhet

Eiendomsdrift omfatter omsetning, drift og utleie av fast eiendom. Produksjonen i denne næringen, samt produksjonen i utleie av transportmidler, utleie av maskiner, utstyr og husholdningsvarer og rengjøringsvirksomhet har tidligere blitt fordelt etter omsetningen i BoF. Resten av næringene innenfor forretningsmessig tjenesteyting er fordelt etter næringsstatistikken. Fra og med 1995 har vi brukt tilgjengelig næringsstatistikk til å fordele produksjon, produktinnsats og investeringer for alle delnæringene under forretningsmessig tjenesteyting, samt for eiendomsdriftsnæringen.

Annen tjenesteyting

Produksjonen i undervisning er fordelt etter lønnssummer i STS. Produksjonen i radio og fjernsyn, kino og annen underholdning, nyhetsbyråer og kulturell tjenesteyting har vi fordelt etter antall sysselsatte i BoF, mens produksjonen i hotell- og restaurantvirksomhet er fordelt etter hotellstatistikken. For sosial- og omsorgstjeneste i vernede bedrifter har vi brukt tall fra industristatistikken til å fordele produksjon og produktinnsats. For kloakk- og renovasjonsvirksomhet, samt

annen privat tjenesteyting er næringsstatistikkenes tall for omsetning og antall sysselsatte brukt til fordelingsnøkler. I de resterende private tjenesteytende næringer har vi fordelt produksjonen på fylker etter omsetning i BoF eller lønnssummer i LTO.

Offentlig administrasjon og forsvar, sosialforsikring

Produksjonen og produktinnsatsen i kommunal anleggsvirksomhet fordeles etter tall fra bygge- og anleggsstatistikken. For resten av næringene i kommunal forvaltning har produksjonen og produktinnsatsen blitt fordelt etter kommuneregnskapet. Produksjon og produktinnsats i Forsvaret fordeles etter beregninger gjort på grunnlag av tall fra Forsvarets overkommando for 1992, supplert med lønnssummer etter bosted i LTO. Her er den samme fordelingen benyttet for 1993, 1995 og 1997. Resten av produksjonen i statsforvaltningen fordeles etter lønnssummer i SST.

For investeringer i veier er Vegdirektoratets driftsstatistikk benyttet som kilde.

Sysselsetting

I nasjonalregnskapet viser sysselsettingstallene det gjennomsnittlige antall personer sysselsatt i innenlandsk produksjonsaktivitet i løpet av regnskapsåret.

Sysselsatte personer på deltid og midlertidig fraværende personer er inkludert. Utenlandske arbeidstakere i innenlandsk produksjonsaktivitet, herunder utenlandske sjømenn på norskeide og innleide skip, er inkludert. Sysselsatte personer er fordelt på næring. Når det gjelder den regionale fordeling går retningslinjene i ESA95 ut på at sysselsettingen skal følge produksjon, og følgelig lokaliseres på samme nivå; den enkelte bedrift.

Der næringsstatistikken gir tall for sysselsettingen er disse blitt brukt. Dette gjelder primærnæringene, industri, bergverk, olje- og gassutvinning (her har vi også benyttet LTO-registeret), vannforsyning, pensjonskasser og forretningsmessig tjenesteyting, varehandel og noe privat tjenesteyting. For de selvstendige (utenom primærnæringene) har vi brukt BoF; antall foretak med personlig ansvar og antall enkeltmannsforetak, som kilde. Stats- og kommuneforvaltningen er fordelt etter henholdsvis lønnssummer i SST og kommuneregnskapet.

Nasjonalregnskapets sysselsettingsberegninger baseres på flere kilder, og for en nærmere dokumentasjon av dette vises det til Hansen og Skoglund (1997a). For mer informasjon; se også Hansen og Skoglund (1997b).

2.4. Feilkilder og usikkerhet

Endelig nasjonalregnskap foreligger med et tidslag på ca. to år. Det lages fra to sider: Det institusjonelle sektorregnskapet med basis i regnskapsstatistikk og

foretaket som enhet. På den andre siden, produksjons-siden, har vi realregnskapet, der bedriften er enheten. FNR tar sikte på å fordele størrelsene fra realregnskapet på fylker: Produksjon, produktinnsats, brutto-investeringer i realkapital, samt den totale sysselsettingen.

I realregnskapet utgjør næringsstatistikken som utarbeides ved fagseksjonene i SSB det viktigste grunnlaget. Næringsstatistikker som følger strukturforordningen fra Eurostat kalles strukturstatistikk. Fra BoF trekkes et utvalg enheter som mottar skjemaer fra SSB. Sammen med skjemaene mottar vi også Alminnelig Næringsoppgave. Skjemaene behandles, tallene blåses opp til totaltall, og tall for omsetning og sysselsetting legges tilbake i BoF.

I perioden 1993-1995 har det skjedd store omlegginger av flere næringsstatistikker i SSB. Disse omleggingene skyldes hovedsakelig to forhold: For det første overgangen til ny næringskode; NACE (se Statistisk sentralbyrå (1994)). For det andre har BoF siden 1995 vært gjenstand for utvidelser og opprydninger; en rekke enheter har fått endret næringskode og lignende. Man bør derfor være varsom med sammenligninger over tid når det gjelder FNR.

Nasjonalregnskapet søker å gi en samlet fremstilling av den totale økonomiske aktiviteten, i prinsippet skal også svart arbeid, lønnet arbeid i husholdningene og produksjon til eget bruk dekkes. I slutføringen balanseres regnskapet, slik at samlet tilgang er lik den samlede anvendelse. Det er derfor naturlig at nasjonalregnskapet ikke samsvarer 1:1 med de enkelte næringsstatistikker, selv om slike er en viktig kilde til input.

Fylkesfordelt regnskap vil, med de mange fordelingsnøkklene, være relativt sårbart for feil i input. For eksempel vil en annen oppdeling av bedriftene gi ganske annerledes resultater i de enkelte fylker. En mulig feilkilde ligger også i at statistikkgrunnlaget for enkelt næringer kan være noe tynt. Dessuten kan det forekomme feilrapportering, misforståelser og lignende på skjemaene som utgjør grunnlaget for vår statistikk, selv om SSB søker å utforme skjemaene på en mest mulig hensiktsmessig måte.

Vi har nevnt at nasjonalregnskapet skal dekke svart arbeid, men vi har naturlig nok ingen fylkesindikatorer på omfanget av dette. En mulig skjevhet kan ligge gjemt her, hvis for eksempel omfanget av svart arbeid er større i distriktene enn i sentrale byregioner. Hvis også omfanget av naturalhusholdning og graden av bytteøkonomi varierer, vil dette være faktorer som isolert sett kan føre til at distriktene tilskrives en mindre del av verdiskapingen enn om denne økonomien var observerbar.

3. Fylkesfordelt nasjonalregnskap for 1997

"Verdiskapingen skjer i Oslo"
(Dagens Næringsliv, oppslag over hele baksiden ved publisering i mai 1998)

Bakgrunnen for ovennevnte sitat var publiseringen av tallene fra det fylkesfordelte nasjonalregnskapet for 1993. Hovedtallene viste at målt per innbygger hadde Oslo omtrent dobbelt så høyt BNPR som gjennomsnittet av alle landets fylker. Bildet ble noe mer nyansert da vi også så på tall for bruttoprodukt per sysselsatt, som viste at Oslo lå omtrent 30 prosent over landsgjennomsnittet. Ved å gå dypere i materien kunne man også se at det var til dels store forskjeller på de sysselsattes bidrag til det samlede bruttoprodukt, avhengig av næring. Men selv innenfor samme næring fant vi store regionale forskjeller. Dette har blant annet med grad av kapitalintensitet i produksjonen: Høy kapitalintensitet i produksjonen gir høyere bruttoprodukt per sysselsatt enn lav kapitalintensitet.

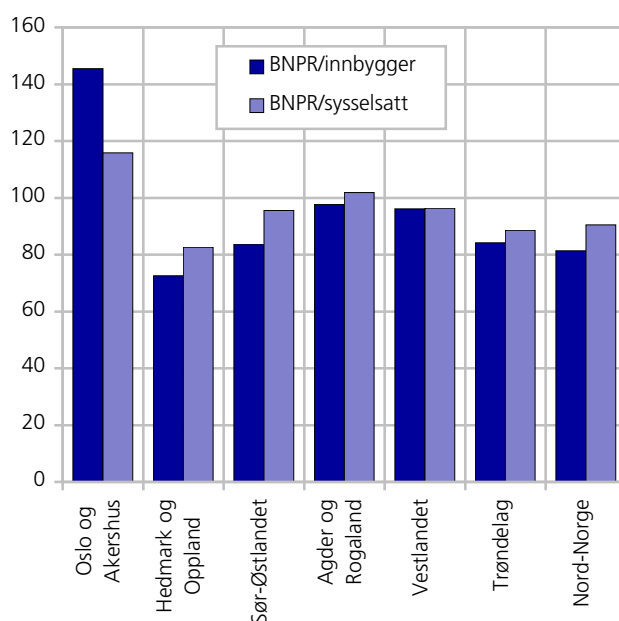
Siden vi i FNR97 har fordelt netto produktskatter og FISIM i henhold til regionenes samlede bruttoprodukt, vil ikke bildet av hvor verdiskapingen finner sted være forskjellig når vi ser på BNPR, relativt sett, enn når vi ser på fylkenes bruttoprodukt. Tabell 3.1 viser hovedtallene fra FNR97. Her fremgår det at vi for 1997 finner størst verdiskaping, målt ved BNPR, per innbygger i Oslo/Akershus og i Rogaland.

Oslo og Akershus

Av tabell 3.1 ser vi at Oslo alene ligger 90 prosent over landsgjennomsnittet, som her er satt til 100, ekstrasfylket⁵ holdt utenfor. I og med at Oslo har såpass stor innpendling av sysselsatte fra de omkringliggende fylker gir BNPR per sysselsatt et bedre mål på verdiskapingen, isolert sett. Sysselsettingen fordeles, i tråd med EUs anbefalinger, i hovedsak etter produksjonssted. Indeksen for BNPR per sysselsatt er derfor betydelig lavere for Oslo (og andre fylker som har netto innpendling) enn indeksen for BNPR per innbygger.

⁵ Virksomhet som ikke kan knyttes til noe bestemt fylke legges til et konstruert "ekstra" fylke. Ekstrasfylket omfatter virksomheten på Svalbard, på kontinentalsokkelen, militære baser i utlandet, ambassader o.l.

Figur 3.1. BNPR per innbygger og per sysselsatt. 1997. Hele landet eksklusive ekstrasfylket = 100

Men fortsatt ligger Oslo godt over landsgjennomsnittet, her med 18 prosent.

Generelt har vi at fylker med nettoinnpendling har en lavere indeks per sysselsatt enn per innbygger. Vi ser at Oslo og Akershus til sammen ligger 46 prosent over landsgjennomsnittet per innbygger og 16 prosent over landsgjennomsnittet per sysselsatt. Dette illustrerer klart det faktum at en stor del av de sysselsatte i Oslo er bosatt i Akershus, og at det derfor er hensiktsmessig å betrakte fylkene under ett, som hovedstadsområde.

I figur 3.1 er fylkene gruppert etter SSBs landsdelsinndeling, REGIN 2⁶:

⁶ REGIN 2 svarer ikke til NUTS-inndelingene av Norge. NUTS-inndelingen ble vedtatt i Stortinget i 1994, og må benyttes ved rapportering i henhold til Eurostats konkurransedirektiv. Den er ellers lite brukt. SSB har derfor utarbeidet en standard for regioninndeling til felles rapportering av regionale tall som ikke faller inn under konkurransedirektivet.

Landsdel	Fylker
Oslo og Akershus	Oslo og Akershus
Hedmark og Oppland	Hedmark og Oppland
Sør-Østlandet	Østfold, Buskerud, Vestfold og Telemark
Agder og Rogaland	Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland
Vestlandet	Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal
Trøndelag	Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag
Nord-Norge	Nordland, Troms og Finnmark

Tabell 3.1. Hovedtall, fylkesfordelt nasjonalregnskap og hovedtall per innbygger og sysselsatt person. 1997. Hele landet eksklusive ekstrasfylket = 100

	Brutto- nasjonal- produkt (BNPR) (mill. kr)	Syssel- satte personer (1 000)	Brutto- investering i fast reakapital (mill. kr)	BNPR per inn- bygger	BNPR per syssel- satt
Hele landet.....	1 096 170	2 213	252 094	100	100
Østfold.....	38 939	103	7 946	78	92
Akershus.....	88 713	195	19 073	96	111
Oslo/Akershus	282 149	592	60 574	146	116
Oslo.....	193 437	398	41 501	190	118
Hedmark.....	28 115	82	6 134	74	83
Oppland.....	26 596	79	5 635	71	82
Buskerud.....	42 525	105	8 410	90	98
Vestfold.....	34 877	91	7 452	82	94
Telemark.....	28 574	70	5 637	85	99
Aust-Agder.....	16 199	42	3 502	78	94
Vest-Agder.....	28 847	70	6 662	93	100
Rogaland.....	78 044	182	16 136	105	104
Hordaland.....	86 046	214	18 876	98	98
Sogn og Fjordane	20 947	55	4 265	95	93
Møre og Romsdal	45 991	117	9 569	93	96
Sør-Trøndelag.....	46 266	125	9 551	87	90
Nord-Trøndelag ...	20 193	57	4 476	78	86
Nordland.....	39 976	104	8 349	81	93
Troms.....	26 255	71	5 542	85	89
Finnmark	11 331	33	2 316	74	84
Ekstrasfylket.....	194 302	19	61 066		

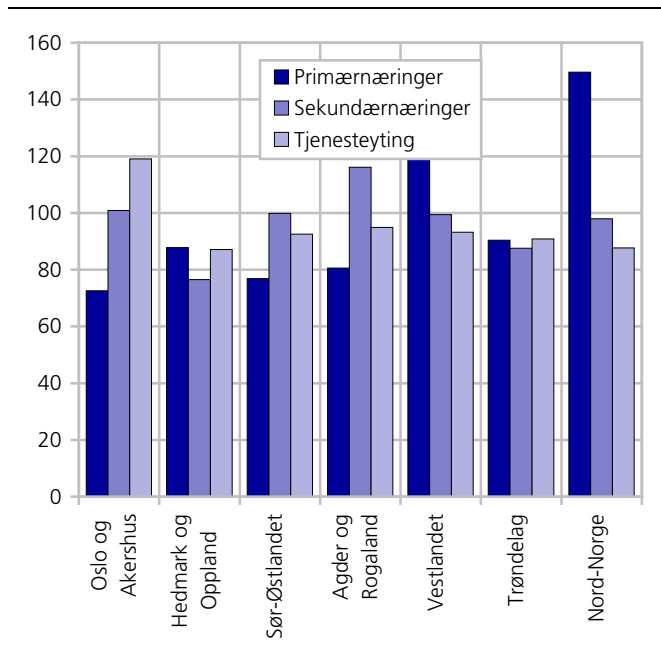
3.1. Nærings sammensetningen i hovedstadsområdet versus resten av landet

Vi vil i dette kapittelet vise at det er fylkenes nærings sammensetning som avgjør hvor stort bidraget er til det samlede bruttoprodukt. Vi vil først se på nærings sammensetningen på aggregert nivå; hovednæringer⁷. Derneft betrakter vi resultatene etter sektor. I siste del går vi mer detaljert inn på næringsaggregater som er spesielt viktige for Oslo/Akershus.

3.1.1. Bruttoproduct i hovednæringer

På landsbasis har vi at en sysselsatt i gjennomsnitt bidrar med 370 000 kroner til det totale bruttoprodukt (når olje- og gassvirksomheten holdes utenfor). Sysselsatte som kan knyttes til en arbeidsplass i Oslo/Akershus hadde gjennomsnittlig høyere bidrag til det totale

Figur 3.2. Bruttoproduct per sysselsatt i hovednæringerne. 1997. Hele landet eksklusive ekstrasfylket = 100

bruttoproduct; bruttoproduktet per sysselsatt er i Oslo/Akershus i gjennomsnitt 425 000 kroner. På den andre ytterkanten finner vi Finnmark. Her er bruttoproduktet per sysselsatt på ca. 309 000 kroner i snitt.

Slike forskjeller har naturlig nok med nærings sammensetningen å gjøre. I gjennomsnitt bidrar en sysselsatt i primærnæringerne med ca. 214 000 kroner, mens en sysselsatt innenfor industri i gjennomsnitt bidrar med 430 000 kroner. For de tjenesteytende næringer bidrar en sysselsatt i gjennomsnitt med ca. 358 000 kroner. Da er ekstrasfylket, som i hovedsak rommer olje- og gassvirksomheten, holdt utenfor.

I figur 3.2 og tabell 3.2 ser vi forskjellene mellom fylkene for bruttoprodukt per sysselsatt i samme hovednærings. Landsgjennomsnittet per sysselsatt i hver næring er satt lik 100.

Som en kunne forvente, ser vi at Oslo og Akershus ligger på topp for bruttoproduktet per sysselsatt innenfor tjenesteyting: 19 prosent over landsgjennomsnittet. For sekundærnæringer plasseres hovedstadsområdet samlet sett seg omtrent på landsgjennomsnittet. Når det gjelder primærnæringerne, ser vi at regionen ligger langt under gjennomsnittet for bruttoproduktet per sysselsatt. Så har da heller ikke primærnæringerne noen stor betydning i hovedstadsområdets økonomiske basis: Av regionens samlede bruttoprodukt kommer under en halv prosent fra primærnæringerne.

Det man også kan lese ut av figuren og tabellen, er at med unntak av Trøndelag og Hedmark/Oppland ligger alle regioner over landsgjennomsnittet for bruttoprodukt per sysselsatt innenfor ett område. Vi ser at

⁷ Hovedkategorier av næringer: *Primærnæringer*: jordbruk, skogbruk og fiske (NACE 01-05). *Sekundærnæringer*: olje- og gassutvinning, bergverksdrift, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet (NACE 10-49). *Tjenesteytende næringer* (NACE 50-95).

Tabell 3.2. Bruttoprodukt per sysselsatt i hovednæringer. 1997. Hele landet eksklusive ekstrasfylket = 100

	Primær- næringer	Sekundær- næringer	Tjeneste- yting
Hele landet, ordinære fylker	100	100	100
Østfold	65	91	92
Akershus	70	96	115
Oslo/Akershus.....	73	101	119
Oslo	103	121
Hedmark	92	77	88
Oppland	83	76	86
Buskerud	89	106	93
Vestfold	67	86	97
Telemark	103	121	86
Aust-Agder.....	107	93	94
Vest-Agder	96	113	92
Rogaland	75	122	96
Hordaland	122	103	94
Sogn og Fjordane.....	114	112	84
Møre og Romsdal.....	135	90	96
Sør-Trøndelag.....	95	83	92
Nord-Trøndelag	87	97	87
Nordland	134	112	87
Troms.....	168	84	89
Finnmark	166	73	85

Vestlandet og Nord-Norge ligger langt over gjennomsnittet når det gjelder primærnæringer, mens Agder og Rogaland har den høyeste indeksen for bruttoprodukt per sysselsatt innenfor sekundærnæringene. Tallene er oppgitt på fylkesnivå i tabell 3.2.

3.1.2. Bruttoprodukt etter sektor

"Oslofolk glemmer lett den begunstigelsen de har oppnådd gjennom 200 år – som i dag representerer rundt regnet 50 000 statlige arbeidsplasser".

Sitatet er hentet fra Tor Selstads artikkel "Oslo og den nye urbanismen" i plan3/1999 (referanseår var 1997). Selstad hevder videre at det først og fremst er dette som skiller Oslo fra landets øvrige kommuner: De har alle en solid kommunal sektor, men det er bare Oslo som har en like stor statlig sektor i bunnen.

La oss se hva tallene fra FNR97 gir oss: I 1997 var det ca. 42 900 sysselsatte i statsforvaltningen i Oslo. Legger vi til Akershus blir tallet ca. 54 200. For Oslo fylke isolert sett finner vi at 30 prosent av verdiskapingen⁸ i statsforvaltningen kan lokaliseres hit. Men dette er kun en beskrivelse av faktiske forhold - det sier ikke hele sannheten om statsforvaltningens betydning for Oslo fylkes samlede bruttoprodukt. Hvis vi beregner slike andeler, der fylkets samlede bruttoprodukt settes lik 100, ser vi at statsforvaltningen bidrar med ca. 8 prosent for Oslo. Dette er noe høyere enn gjennomsnittet for landet totalt sett, der statlig sektor utgjør ca. 6 prosent av det samlede bruttoprodukt.

⁸ Vi tar ikke her stilling til hvorvidt statlig sektor kan sies å være "verdiskapende", men forholder oss til definisjonene i NR, slik de er definert tidligere. Produksjonen i offentlig forvaltning settes da lik kostnadene, med en implisitt forutsetning om null driftsresultat.

Når det gjelder den kommunale sektor ligger imidlertid Oslo fylke under landsgjennomsnittet; 9 prosent av Oslos samlede bruttoprodukt genereres i kommunal sektor. På landsbasis står den kommunale sektor for ca. 15 prosent av bruttoproduktet (se figur 3.3).

I landsandelene gjengitt i figur 3.3 er ekstrasfylket holdt utenfor. Med ekstrasfylket får vi at statlig og kommunal sektor innehar henholdsvis 5 og 12 prosent av det totale bruttoproduktet. Resten; ca. 83 prosent, er markedsrettet⁹ virksomhet. Selve ekstrasfylket står da for 21,2 prosent av all markedsrettet virksomhet og 1,8 prosent av bruttoproduktet generert i statsforvaltningen.

Dersom vi betrakter Oslo isolert sett har vi at den totale andel av markedsrettet* produksjon er på 22,3 prosent, det vil si en noe større andel enn ekstrasfylkets, hvorav mesteparten av produksjonen kan knyttes opp mot olje- og gassvirksomheten på Norsk kontinental-sokkel.

Samlet sett (landet under ett) kan 32,5 prosent av produksjonen innenfor markedsrettet* virksomhet lokaliseres til hovedstadsregionen Oslo og Akershus. Dette slår ut i den nest høyeste andel av markedsrettet* produksjon: 82,7 prosent av all produksjon i Oslo og Akershus karakteriseres som markedsrettet*. Det er bare Rogaland hvor markedsrettet* produksjon innehar en større andel av fylkets samlede bruttoprodukt (84,4 prosent).

Andelene for samtlige fylker finner en i tabell 3.3. Her er andelene beregnet eksklusive ekstrasfylket.

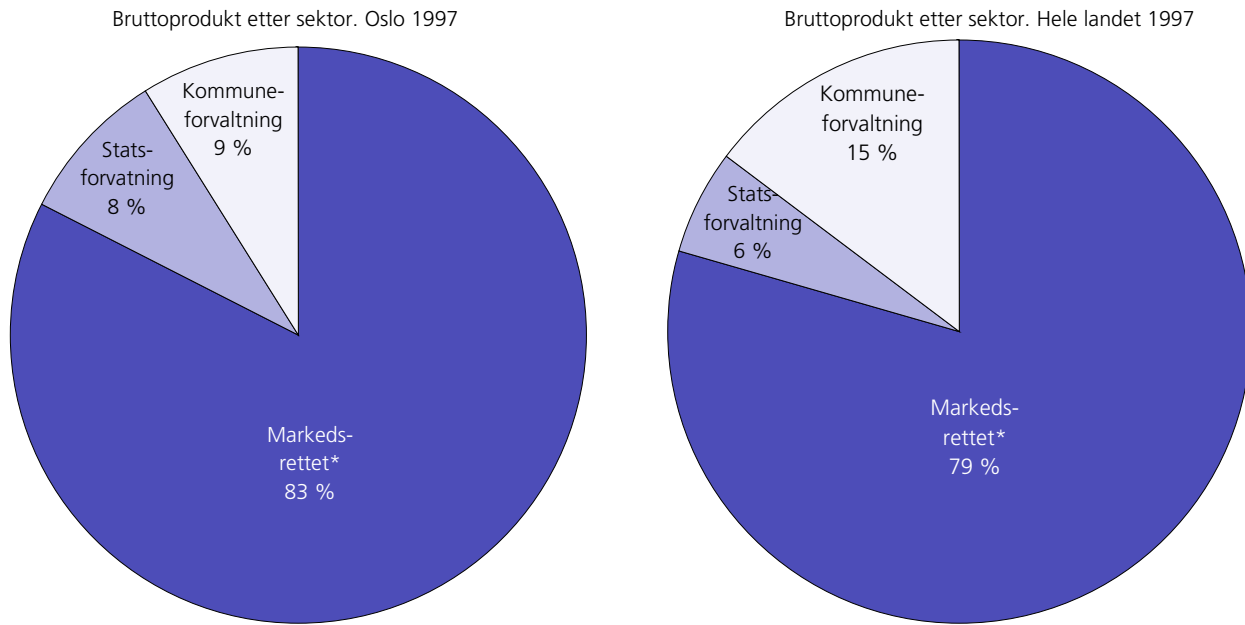
3.1.3. Arbeidsdeling? Viktige næringer for Oslo/Akershus

Vi vet at en svært stor del av statens aktivitet finner sted i Oslo, men har også sett at det ikke er dette som er årsaken til Oslos høye bruttoprodukt, relativt sett. Vi har betraktet bruttoproduktet etter hovednæring, og her så vi at det er tjenestenæringene som drar opp Oslo og Akershus' andel av det samlede bruttoprodukt. Vi vil nå gå mer i detaljer, og på næringsnivå kartlegge hvilke næringer en må anse som viktige for hovedstadsområdet.

Men først: Hva mener vi med en viktig næring? Her kan man igjen komme inn på verdibegrepet, og hevde at vi ikke kan leve av tjenester alene, osv. - en interessant diskusjon vi her forbigår. I stedet velger vi å anse de næringer der andelen av næringens totale bruttoprodukt er stor, og større enn Oslo og Akershus' samlede andel av totalt bruttoprodukt skulle tilsi, som viktige næringer. I 1997 var totalt bruttoprodukt på

⁹ I "markedsrettet* virksomhet" har vi samlet produksjon for eget bruk, markedsrettet virksomhet samt produksjonen i ideelle organisasjoner.

Figur 3.3. Bruttoprodukt, etter sektor. Oslo og hele landet eksklusive ekstrarfylket. 1997

Tabell 3.3. Sektorandeler av bruttoproduktet i fylkene, eksklusive ekstrarfylket. 1997. Prosent

	Sektorenes andel i fylkene			Andeler av fylkenes totale bruttoprodukt		
	Markedsrettet*	Statsforv.	Komm.forv.	Markedsrettet*	Statsforv.	Komm.forv.
Hele landet.....	100,0	100,0	100,0	79,7	5,9	14,4
Østfold.....	4,3	3,3	4,9	78,7	4,6	16,7
Akershus.....	10,3	7,1	8,5	83,0	4,3	12,7
Oslo/Akershus.....	32,5	37,8	21,8	82,7	7,2	10,2
Oslo.....	22,3	30,7	13,2	82,5	8,5	9,0
Hedmark.....	2,9	3,4	4,2	73,8	6,5	19,7
Oppland.....	2,8	2,4	4,0	75,2	4,8	20,0
Buskerud.....	4,8	3,0	5,0	80,8	3,8	15,4
Vestfold.....	3,9	3,0	4,2	79,6	4,6	15,8
Telemark.....	3,2	2,1	3,6	79,4	3,9	16,7
Aust-Agder.....	1,7	1,5	2,3	76,7	4,9	18,4
Vest-Agder.....	3,2	2,3	3,3	80,4	4,4	15,2
Rogaland.....	9,2	4,4	7,4	84,4	3,0	12,6
Hordaland.....	9,6	9,4	9,3	80,0	5,8	14,2
Sogn og Fjordane.....	2,3	1,4	2,8	79,1	3,5	17,4
Møre og Romsdal.....	5,2	2,6	5,7	80,8	3,0	16,2
Sør-Trøndelag.....	4,8	6,9	6,1	74,6	8,0	17,4
Nord-Trøndelag.....	2,1	2,0	3,0	75,5	5,3	19,3
Nordland.....	4,0	6,3	6,1	71,3	8,4	20,3
Troms.....	2,4	5,8	4,3	66,6	11,9	21,5
Finnmark.....	1,0	2,4	2,0	64,9	11,5	23,6

977 083 millioner kroner. Vi har regionalisert 251 497 millioner kroner, eller 25,7 prosent, av dette til Oslo og Akershus. I tabell 3.4 gis en oversikt over bruttoproduktet på aggregert næringsnivå, med hovedstadsområdet andeler av de enkelte næringers totale bruttoprodukt. Næringer hvor andelen er høyere enn 25,7 prosent er merket med fete typer.

Det er flere næringer som skiller seg ut. For forlag og grafisk virksomhet ser vi at 54,4 prosent av det samlede bruttoprodukt lokaliseres til Oslo og Akershus. Andelen er også høy for post og telekommunikasjoner,

men her er det svakheter i statistikkgrunnlaget. Utenriks sjøfart kommer i en særstilling når det gjelder regionalfordeling, noe som er omtalt i kapittel 2. Mer i tråd med hva man ville forvente er det at 54,8 prosent av bruttoproduktet generert innenfor forretningsmessig tjenesteyting kunne lokaliseres til hovedstadsområdet. Vi skal nedenfor komme nærmere inn på dette, men nevner også at hovedstadsområdet andel av bruttoproduktet er høy også for varehandelen: 40,4 prosent. Det er spesielt agentur- og engroshandelen (der Oslo og Akershus til sammen har litt over halvparten av det samlede bruttoprodukt) som trekker opp dette tallet.

Tabell 3.4. Bruttoprodukt, etter næring, 1997. Hovedstadsområdets andeler av samlet bruttoprodukt for de enkelte næringer

Næring	Hele landet	Oslo og Akershus. Prosent
Totalt for næringer.....	977 083	25,7
Jordbruk, jakt og viltstell.....	11 275	5,0
Skogbruk.....	2 859	8,4
Fiske, fangst og fiskeoppdrett.....	7 568	0,0
Olje- og gassutvinning.....	170 355	1,3
Bergverksdrift.....	2 163	19,0
Fiskeforedling.....	4 020	0,0
Nærings- og nytelsesmiddelindustri ellers.....	13 732	21,7
Tekstil- og bekledningsindustri.....	2 280	7,5
Trelast- og trevareindustri.....	4 806	10,3
Treforedling.....	5 004	2,8
Forlag og grafisk industri.....	13 569	54,4
Oljeraffinering og kjemisk industri.....	12 508	15,6
Gummivare- og plastindustri.....	2 630	22,1
Mineralproduktindustri.....	4 815	16,6
Metallindustri.....	8 921	0,9
Metallvareindustri.....	7 259	7,4
Maskinindustri.....	9 842	16,1
Elektroteknisk og optisk industri.....	10 421	26,1
Oljeplattformer.....	7 591	2,1
Transportmiddelindustri.....	8 654	15,0
Møbelindustri og annen industri.....	4 730	13,6
Kraft- og vannforsyning.....	26 022	16,6
Bygge- og anleggsvirksomhet.....	41 715	29,6
Varehandel.....	96 545	40,4
Rep. av motorkjøretøy og hush.app.....	7 760	21,4
Hotell- og restaurantvirksomhet.....	13 298	31,1
Rørtransport.....	13 107	0,0
Utenriks sjøfart.....	19 094	49,2
Innenriks sjøfart mv.....	6 416	25,6
Transport ellers.....	41 264	41,7
Post og telekommunikasjoner.....	20 601	41,1
Finansiell tjenesteyting, forsikring.....	37 857	49,8
Eiendomsdrift.....	78 407	31,4
Forr. tjenesteyting og utleievirksomhet.....	54 995	54,8
Off. adm. og forsvar, sosialforsikr.....	50 729	29,8
Undervisning.....	44 176	22,2
Helse- og sosialtjenester.....	81 701	25,6
Andre sosiale og personlige tjenester.....	28 394	31,1

3.1.4. Tjenesteyting

Tjenesteyting utgjorde 594 344 millioner kroner av landets samlede bruttoprodukt i 1997. Av dette har vi lokalisert 209 907 millioner (35,3 prosent) til Oslo og Akershus. Med tjenester mener vi aggregatet bestående av varehandel, reparasjon av motorkjøretøyer, hotell og restaurant, transportnæringene, post og tele, finansielle tjenester, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon etc., undervisning, helse- og sosialtjenester og andre sosiale og private tjenester. For hotell og restaurant ser vi at andelen av bruttoproduktet er noe høyere enn Oslo og Akershus' samlede andel; med andre ord er verdiskapingen innenfor disse næringene litt høyere enn regionens relative størrelse skulle tilsi (eller mer korrekt: I hotell og restaurant er bruttoproduktet per sysselsatt noe høyere enn landsgjennomsnittet for andre næringer). Også for transportnæringene er andelen noe høyere; omtrent som for varehandel (41,7 prosent).

Finansiell tjenesteyting, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting

Finansiell tjenesteyting og forretningsmessig tjenesteyting er i en særposisjon i hovedstaden, med omtrent halvparten av det samlede bruttoprodukt. Finansiell tjenesteyting er et aggregat bestående av nasjonalregnskapets bank- og forsikringsnæringer. Disse har et tyngdepunkt i Oslo.

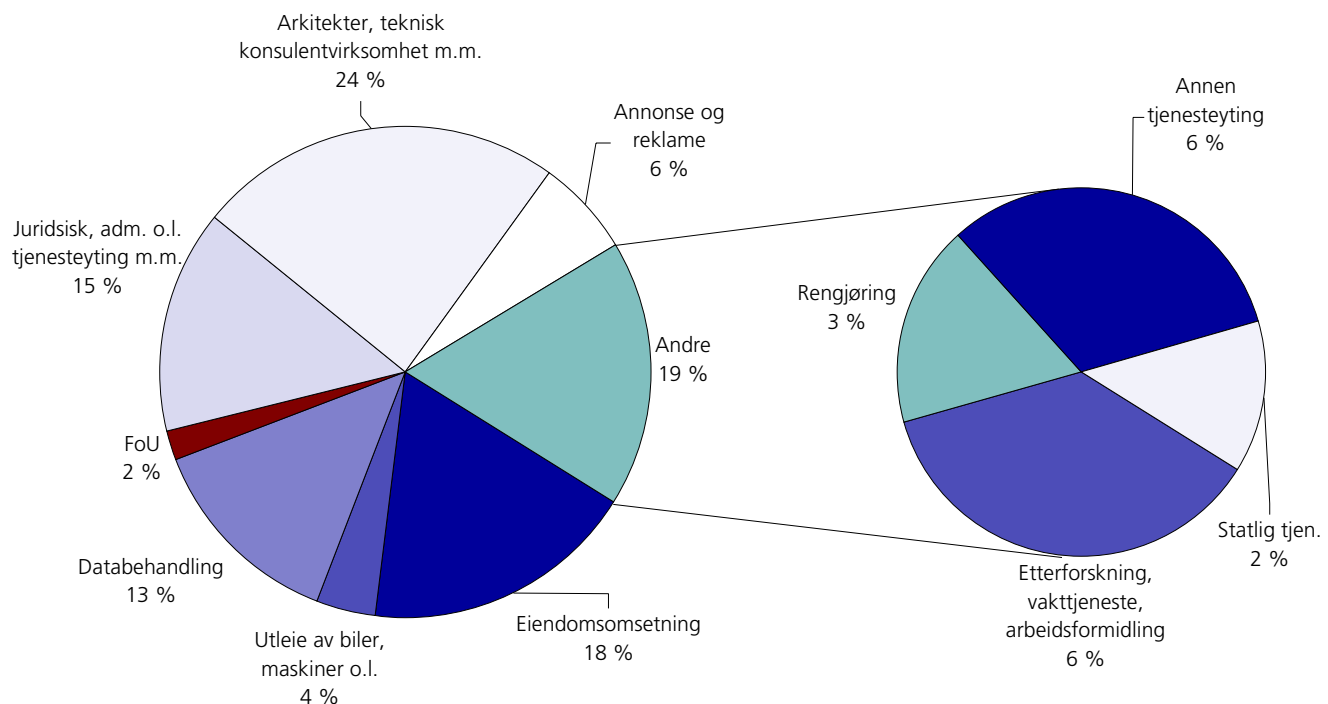
Forretningsmessig tjenesteyting består av 11 undernæringer, samt noe fra statlig sektor. I figur 3.4 kan en se forholdet mellom disse i Oslo og Akershus. Tallene for eiendomsomsetning, næringen drift og utleie av fast eiendom, er her med i aggregatet for forretningsmessig tjenesteyting. I aggregatet i tabell 3.4 er bolig-næringen (verdien av å bo i egen bolig, se kapittel 2.3 for en nærmere redegjørelse) slått sammen med drift og utleie av fast eiendom. Til sammen er hovedstadsområdets andel av bruttoproduktet for disse næringene på 31,4 prosent. Som tidligere nevnt er bolignæringen en imputert næring i nasjonalregnskapet. Hovedstadsområdet har en høy andel av produksjonen for denne næringen, da prisene per kvadratmeter for boliger er svært høy i dette området. I figur 3.4, og i den videre drøftingen, er bolignæringen trukket ut, slik at eiendomsomsetning her kun inkluderer næringen drift og utleie av fast eiendom.

Prosentene viser hvor stor andel næringen utgjør av aggregatet av forretningsmessig tjenesteytende næringer. For eksempel ser vi at den desidert største enkelt-næringen er arkitektvirksomhet, teknisk konsulentsvirksomhet m.m., som utgjør ca. en fjerdepart av all forretningsmessig tjenesteyting i Oslo og Akershus. Eiendomsomsetning og juridisk, administrativ og organisasjonsteknisk tjenesteyting har også relativt store andeler, henholdsvis 18 og 15 prosent av forretningsmessig tjenesteyting (tallene er også å finne i tabellvedlegget).

Av næringene innenfor eiendomsomsetning og forretningsmessig tjenesteyting er det, hvis vi ser bort fra statlig sektor, annonse- og reklamevirksomhet og databehandlingsvirksomhet som er sterkest sentralisert. Av det samlede bruttoproduktet for annonse- og reklamevirksomhet kunne 78 prosent lokaliseres til Oslo og Akershus. Tilsvarende fant vi at 69 prosent av bruttoproduktet innenfor databehandlingsvirksomhet ble generert i hovedstadsområdet. Når det gjelder forskning og utvikling var andelen 32,4 prosent. Vi gjør oppmerksom på at dette er et område/næring hvor næringsstatistikken ikke er like godt innarbeidet som statistikken for resten av forretningsmessig tjenesteyting. Dette tallet er derfor beheftet med større grad av usikkerhet.

Disse tallene, samt hovedstadsområdets andel av samlet bruttoprodukt for de andre næringene innenfor forretningsmessig tjenesteyting er fremstilt i tabell 3.5.

Figur 3.4. Eiendomsomsetning og forretningsmessig tjenesteyting. Oslo og Akershus. 1997

Tabell 3.5. Bruttoprodukt, etter næring. 1997. Hovedstadsområdets andeler innenfor forretningsmessig tjenesteyting

	Hele landet (mill. kr)	Prosent		
		Akershus	Oslo	Oslo og Akershus
Omsetning og drift av fast eiendom.....	13 171	16,6	34,3	50,9
Utleie av transportmidler.....	1 288	15,4	19,5	34,9
Utleie av maskiner og utstyr og husholdningsvarer.....	1 965	17,8	29,4	47,2
Databehandlingsvirksomhet.....	7 100	17,8	51,3	69,1
Forskning og utviklingsarbeid.....	2 356	12,1	20,3	32,4
Juridisk, administrativ og organisasjonsteknisk tjenesteyting.....	9 725	10,6	44,6	55,2
Arkitektvirksomhet, teknisk konsulentvirksomhet, mv.....	16 511	32,0	22,4	54,4
Annonse og reklamevirksomhet.....	2 959	7,0	70,9	77,8
Formidling og utleie av arbeidskraft, etterforskning, vaktjeneste mv.....	4 290	8,6	46,5	55,2
Rengjøringsvirksomhet.....	2 707	12,4	29,8	42,2
Forretningsmessig tjenesteyting ellers.....	4 022	11,0	41,0	52,1
Forretningsmessig tjenesteyting, statlig sektor ¹	2 072	5,8	35,4	41,3
Eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting, sum.....	68 166	17,7	36,4	54,1
Forretningsmessig tjenesteyting, sum.....	54 995	18,0	36,8	54,8

¹ Inkluderer FoU-virksomhet, arkitektvirksomhet, teknisk konsulentvirksomhet mv. og formidling og utleie av arbeidskraft, etterforskning, vaktjeneste mv. som hører inn under statlig sektor.

3.2. Investeringer

"Hausten 2000 viser ein rapport frå Asplan Analyse at staten satsar meir enn halvparten av pengane sine i hovudstaden".

(Kjartan Fløgstad: Osloprosessen, SSB, 2000).

I samme rapport som Fløgstad henviser til blir også tallene stilt opp på en annen måte. Der står det følgende:

"Det er altså en tendens til at de fylkene som hadde høyest BNP også hadde lavest statlig investeringsnivå, sett i forhold til BNP".

"Tallenes tale. Ja. Men tellarane sin tall", sier Fløgstad i Osloprosessen, og viser til andre rapporter (Kanstad).

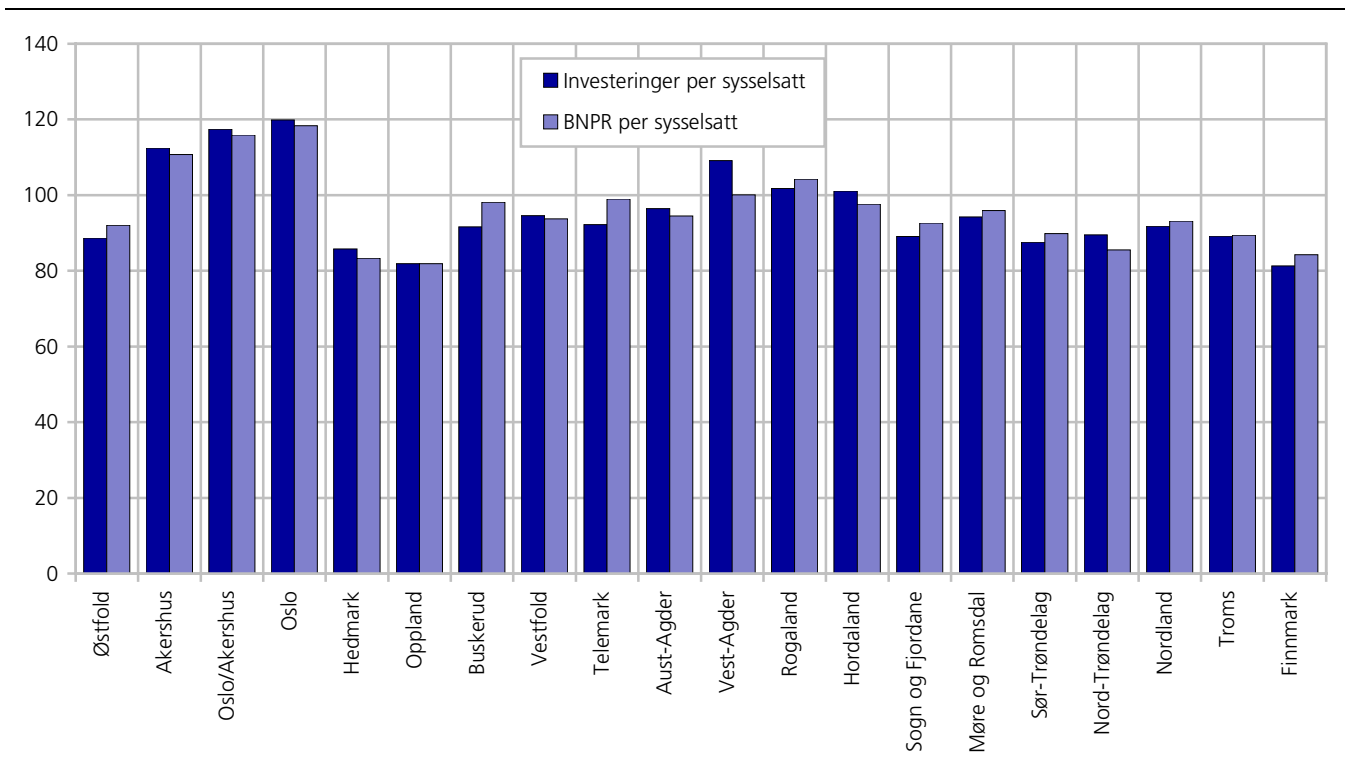
En bør være varsom med å trekke konklusjonene altfor langt på bakgrunn av statistikk - svarene vil ofte avhenge av hvilke tall en betrakter (og i særdeleshet ikke betrakter). Når det gjelder investeringene er, som nevnt i kapittel 2, fylkesinformasjonen til dels noe mangelfull. Vi har derfor måttet gjøre en forutsetning for å fordele de samlede brutto realinvesteringer på fylker: Der vi ikke har annen informasjon har vi forutsatt at investeringene har den samme regionale fordeling som samlet produksjon innenfor samme næring. Av den grunn får vi heller ikke veldig store forskjeller mellom den fylkesvise fordeling av produksjon og bruttoprodukt og investeringer. Men noe informasjon har vi (blant annet for investeringene innenfor indus-

trien, forretningsmessig tjenesteyting, varehandel, flyplass, kommuner og veier. Se for øvrig også pkt. 2.3). Fordelingene er derfor ikke identiske.

Som for bruttoproduktet vil investeringene per sysselsatt variere med næring og kapitalintensitet. Ser vi på tallene totalt sett, finner vi at investeringene per sysselsatt i gjennomsnitt var på ca. 87 100 kroner, olje- og gassvirksomheten holdt utenfor. Høyest var investeringene per sysselsatt i Oslo (ca. 104 400 per sysselsatt), lavest i Finnmark (ca. 70 800 per sysselsatt).

I figur 3.5 er investeringstallene indeksert, med hele landet (utenom ekstrasfylket) satt lik 100. Disse indeksene er satt opp sammen med indeksene for BNPR per sysselsatt. Her kan vi se at enkelte fylker, blant annet Rogaland, Nordland og Finnmark har en lavere indeks for investeringer per sysselsatt enn BNPR per sysselsatt. For Oslo og Akershus var bildet omvendt: Indeksene for per sysselsatt lå noe over indeksene for BNPR per sysselsatt. For Oslo og Akershus samlet var forskjellen minimal: BNPR per sysselsatt har en indeks på 116, investeringer per sysselsatt har en indeks på 117. De detaljerte tallene er å finne i tabellvedlegget.

Figur 3.5. Investeringer og BNPR per sysselsatt, etter fylke. 1997. Hele landet eksklusive ekstrasfylket = 100

4. Internasjonale sammenligninger

Herunder sammenlignes Oslo-området med hovedstadsregionene i Sverige, Finland og Danmark.

De enkelte statistiske sentralbyråer avgrensner sitt lands hovedstadsområde slik:

Finland: Helsinki (NUTS 4)

Danmark: København og Fredriksberg kommuner (NUTS 5), Københavns amt, Fredriksborg amt og Roskilde amt (NUTS 3)

Sverige: Stockholms Län (NUTS 3)

Hva er tilgjengelig?

Alle land har nå lagt om sine regnskaper til å følge ESA95, hvilket innebærer at de følger de samme definisjonene og at det er de samme metodene som benyttes for regionalisering. Vi har hentet inn følgende¹⁰:

Finland: Bruttonasjonalprodukt på NUTS 2-, 3- og 4-nivå. Antall innbyggere.

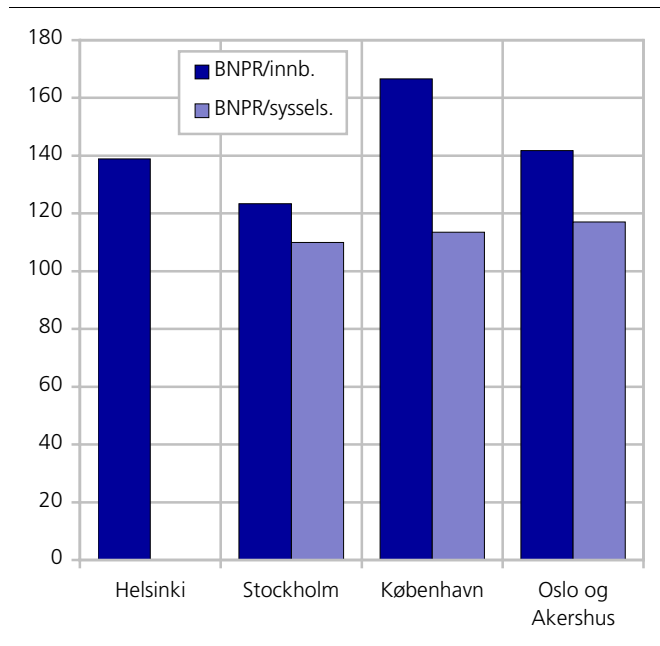
Danmark: Bruttonasjonalprodukt fordelt på amter. Middelfolkemengde og sysselsetting per amt.

Sverige: Bruttoregionprodukt, län. Middelfolkemengde og antall sysselsatte personer.

Hovedstadsområdene, slik de her er definert, er nokså like i størrelse når det gjelder antall innbyggere – relativt sett. Stockholm har den laveste befolkningsandelen; 19,5 prosent, mens andelen var omtrent lik for Oslo og Helsinki: 21,2 og 21,5 prosent. Den høyeste befolkningsandelen finner vi for København-området,

som huset 24,3 prosent av danskene i 1995. I tabell 4.1 er tallene oppgitt i de enkelte lands egne valutaer, og forholdet mellom hovedstadsregionen og resten av landet er regnet ut. Dette er grafisk fremstilt i figur 4.1.

Figur 4.1. BNPR per sysselsatt og per innbygger, nordiske hovedsteder. Hvert enkelt land = 100

Tabell 4.1. BNPR i nordiske hovedstadsregioner, oppgitt i eget lands valuta

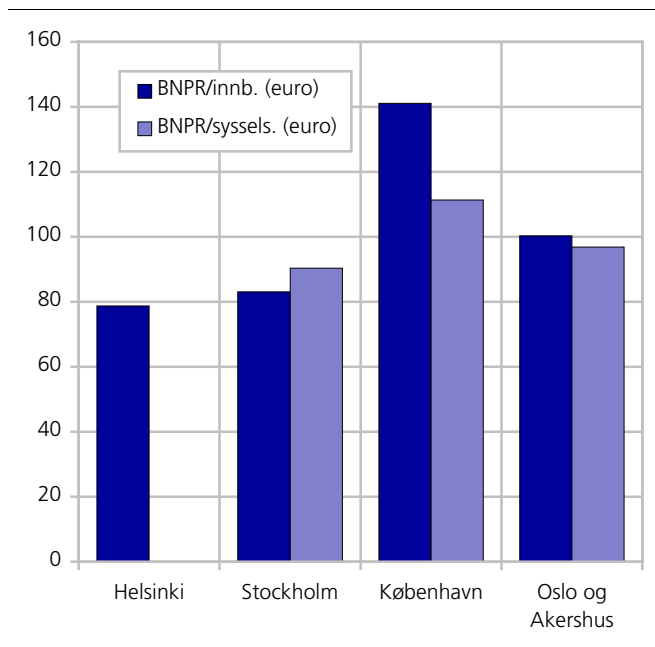
	Antall innbyggere	Andel. Prosent	BNPR	Andel. Prosent	Antall sysselsatte	BNPR/innb. (indeks)	BNPR/syss. (indeks)
Helsinki.....	1 097 469	21,5	153 970	29,8		139	
Stockholm	1 717 000	19,5	411 082	24,0	892 100	123	110
København	1 271 755	24,3	410 233	40,5	910 693	167	114
Oslo og Akershus	923 220	21,2	240 199	30,0	540 268	142	117
Landstall							
Finland.....	5 107 790		516 054		-	100	100
Sverige.....	8 827 000		1 713 316		4 089 400	100	100
Danmark.....	5 233 444		1 013 640		2 555 180	100	100
Norge	4 359 184		799 513		2 105 410	100	100

¹⁰ Finland har foreløpig ikke fordelt antall sysselsatte på regioner. Det jobbes for tiden med nettopp dette, men per 30. juni 2000 finnes ikke slike tall for Finland.

Tabell 4.2. BNPR i nordiske hovedstadsregioner, oppgitt i euro

	Antall innbyggere	BNPR i euro	Sysselsatte	BNPR/innb. (euro)	BNPR/syssels. (euro)
Helsinki.....	1 097 469	1 839 231		79	
Stockholm	1 717 000	3 034 817	892 100	83	90
København	1 271 755	3 820 434	910 693	141	111
Oslo og Akershus.....	923 220	1 970 522	540 268	100	97
Sum	5 009 444	10 665 004	2 343 061	100	
Sum, ekskl. Helsinki.....		8 825 744	2 343 061		100
Landstall					
Finland	5 107 790	6 164 475		82	
Sverige	8 827 000	12 648 572	4 089 400	97	94
Danmark	5 233 444	9 439 867	2 555 180	122	113
Norge	4 359 184	6 558 965	2 105 410	102	95
Totalt	23 527 418	34 811 880		100	
Totalt, ekskl. Finland		28 647 405	8 749 990		100

Figur 4.2. BNPR per sysselsatt og per innbygger, nordiske hovedsteder. Regiongjennomsnittet (Helsinki, Stockholm, København og Oslo og Akershus) = 100

Hittil har vi bare sagt noe om hovedstadsregionenes relative styrkeforhold, i eget land. For å kunne si noe om forholdet mellom hovedstadsregionene har vi regnet tallene for BNPR over i euro. Vi har brukt et årgjennomsnitt av valutakursene som vekt. Resultatet av beregningene ligger i tabell 4.2. Her ser vi at Københavnregionen klart skiller seg ut blant de nordiske hovedstadsregioner vi har sett på. Målt i euro per innbygger er BNPR 41 prosent høyere enn gjennomsnittet av landene her betraktet, og dermed like mye høyere enn Oslo og Akershus som har en indeks på 100, det samme som gjennomsnittet av landene er satt til. Dette illustreres også grafisk, i figur 4.2.

5. Leverandørundersøkelsene

5.1. Leverandørundersøkelsen for forretningsmessig tjenesteyting

I tillegg til SSBs årsstatistikk for forretningsmessig tjenesteyting, ble det for referanseåret 1995 utført en tilleggsundersøkelse, etter oppdrag fra SINTEF. Undersøkelsen hadde som formål å kartlegge den regionale fordeling av totale salgsinntekter og betaling til underleverandør og bortsatt arbeid for bedriftene innenfor forretningsmessig tjenesteyting. Dette bidro til at man fikk et bedre inntrykk av vare- og tjenestestrømmen innenfor det samme fylket, mellom fylker og til utlandet. Det fylkesfordelte nasjonalregnskapet gir ikke slike strømmer, så tallene er også svært interessante er vårt perspektiv, til tross for at størrelsene man har sett på i SINTEF-prosjektet ikke samsvarer med størrelser i nasjonalregnskapet. I nasjonalregnskapet gir vi ikke tall for salgsinntekter, men netto salgsinntekter inngår i produksjonsbegrepet. Betaling til underleverandører og bortsatt arbeid kan vi heller ikke lese direkte ut av NR, men kjøp av varer og tjenester inngår i produktinnsatsbegrepet. Den enkelte bedrift er den sentrale enheten i undersøkelsen. I nasjonalregnskapets realregnskapsdel (som FNR bygger på) er også bedrift den sentrale enheten.

Undersøkelsen omfatter NACE-næringene 70-74, unntatt 70.202 (utleie av fast eiendom ellers) og 74.150 (management og holdingselskaper). Disse er for øvrig også utelatt fra næringsstatistikken som tallene i nasjonalregnskapet bygger på. I vedlegget finnes en liste som gir koplingen med nasjonalregnskapsnæringene.

Det geografiske nivå er i undersøkelsen SSBs landsdelsinndeling, REGIN 2. De totale salgsinntekter ble kartlagt etter kjøpers geografiske beliggenhet. Betalinger til underleverandør/betalt for bortsatt arbeid var basert på underleverandørens geografiske beliggenhet. En skilte mellom betalingsstrømmer innenfor eget fylke, andre fylker i egen region, andre regioner enn foretakets¹¹ beliggenhet, kontinentalsokkelen/Svalbard og eksport/import.

Resultatene er tidligere publisert i Moen (1997). Her finner vi følgende definisjoner for hva som inngår i undersøkelsen:

Totale salgsinntekter: Inntekt fra salg av avgiftspliktige varer og tjenester eksklusive investeringsavgift, salg av avgiftsfrie varer og tjenester, leieinntekter av fast eiendom og andre driftsinntekter som provisjoner, royalties, lisensinntekter etc. Dette tilsvarer postene 300 + 310 + 360 + 370 i Alminnelig Næringsoppgave 2 (AN) for aksjeselskaper.

Betalt til underleverandør/betalt for bortsatt arbeid består av alle kostnader pådratt ved at deler av en jobb/et prosjekt for kunder der foretaket er hovedleverandør settes bort til underleverandør(er). Dette inkluderer alle kostnader pådratt ved leveranse til foretaket fra underleverandører. Kostnader vedrørende bortsatt arbeid for egen drift, eller internleveranser i foretaket, inngår ikke her. Posten er eksklusive merverdiavgift.

Populasjonen ble delt inn i ulike stratum etter næring og fylke. Det er så estimert totaltall etter vanlige regler for oppblåsing med utgangspunkt i tallene fra utvalgsundersøkelsen.

Siden dette var en utvalgsundersøkelse og ikke en fulltelling, vil tallene uansett ha et element av usikkerhet i seg. Dessuten har vi også for enkelte fylker og næringer at tallene bygger på svært få observasjoner. Dette gjelder spesielt for næringen forskning og utviklingsarbeid (NACE 73). Man må derfor være varsom med å trekke for bastante slutninger på dette materialet, særlig for denne næringen.

5.2. Regional fordeling av omsetningen

Tabell 5.1 viser totaltall fra undersøkelsen, der hvert enkelt fylkes totale omsetning innenfor NACE-næringene 70-74 utgjør 100 prosent.

For alle bedriftene innenfor dette næringsområdet fant man at 65 prosent av den samlede omsetning går til kjøpere i eget fylke. 10 prosent leveres til en kjøper

¹¹ Det var utarbeidet to skjemavarianter: En for enbedriftsforetak og en for flerbedriftsforetak. Flerbedriftsforetakene ble bedt om å gjøre en individuell fordeling for hver bedrift i foretaket. Totalt var det 3 449 foretak med i utvalget, hvorav 3 166 var enbedriftsforetak.

Tabell 5.1. Fordeling av salgsinntekter. Totalt NACE 70-74. 1995

	Total omsetning (mill. kr)	Prosent				Eksport
		Eget fylke	Egen region	Annen region	Kont.-sokkel eller Svalbard	
Totalt	98 493	65	10	16	4	5
Østfold	2 154	75	6	17	0	3
Akershus	15 437	49	18	15	8	10
Oslo	39 532	65	11	18	0	5
Oslo og Akershus....	54 969		74	17	2	7
Hedmark	1 430	84	6	7	0	3
Oppland	1 362	73	6	19	2	0
Buskerud	3 036	66	13	20	0	0
Vestfold.....	2 268	75	9	14	1	1
Telemark	2 071	69	6	21	1	2
Aust-Agder.....	1 054	52	11	14	16	7
Vest-Agder	2 078	63	12	10	11	4
Rogaland	8 328	68	4	13	13	1
Hordaland	7 745	75	6	10	4	5
Sogn og Fjordane....	729	83	7	6	2	1
Møre og Romsdal....	2 390	79	5	10	2	5
Sør-Trøndelag	4 598	62	6	22	6	4
Nord-Trøndelag	645	84	9	8	0	0
Nordland	1 736	85	5	8	1	1
Troms.....	1 491	75	9	13	1	2
Finnmark	409	85	7	7	1	0

innenfor samme region¹², 16 prosent til kjøpere i andre regioner, 4 prosent til kontinentalsokkelen og 5 prosent til eksport.

Vi ser at bedriftene i Finnmark har den høyeste andel leveranser til eget fylke (85 prosent), mens Akershus har den laveste (49 prosent). Den høyeste andel av leveranser til kontinentalsokkelen/Svalbard finner vi for bedriftene i Aust-Agder 16 prosent, Rogaland har 13 prosent, Vest-Agder 11 prosent, så kommer Akershus med 8 prosent, mens Akershus-bedriftene har den høyeste andelen som går til eksport (10 prosent).

Videre ser vi at nær 55 milliarder kroner av de totale salgsinntekter på 98 milliarder stammet fra bedrifter i Oslo og Akershus. Herav gikk tre fjerdedeler til kjøpere i Oslo og Akershus. 17 prosent gikk til kjøpere i andre regioner, 2 prosent til kontinentalsokkelen/Svalbard, og 7 prosent til eksport, når en betrakter forretningsmessig tjenesteyting under ett.

Fylkesandelene av salgsinntektene varierer innenfor hver enkelt næring, noe som fremgår i tabell 5.2. Her

ser vi at for NACE 70, eiendomsomsetning, foregår omsetningen hovedsakelig innenfor eget fylke/egen region for Oslo og Akershus. Det samme er tilfelle for utleienæringene, selv om vi kan se at forholdet mellom Oslo og Akershus er litt forskjøvet her.

Videre ser vi at tallene for databehandling skiller seg kraftig ut. For bedriftene i Akershus stammer under halvparten av salgsinntektene fra kjøpere innenfor samme fylke, for bedriftene i Oslo er denne andelen så vidt over 50 prosent. For Akershus-bedriftene kommer 30 prosent av salgsinntektene fra egen region, det vil si Oslo, og 20 prosent fra andre regioner. Tilsvarende finner vi for Oslo-bedriftene: 8 prosent av salgsinntektene kommer fra egen region (Akershus) og 30 prosent fra andre regioner. Databehandlingsbedriftene i Oslo har også en høy eksportandel: 11 prosent av bedriftenes salgsinntekter kommer fra kjøpere utenfor landets grenser. For Akershus-bedriftene er den tilsvarende andel 6 prosent.

Vi kan også trekke frem NACE 74.2 og 74.3 arkitektvirksomhet og teknisk konsulentvirksomhet. Her ser vi at 38 prosent av Akershus-bedriftenes salgsinntekter kommer fra eget fylke, 16 prosent fra Svalbard/kontinentalsokkelen og like mye fra eksport, mens 19 prosent stammer fra kjøpere i andre regioner. For Oslo-bedriftene fant man at 51 prosent av salgsinntektene kan føres fra kjøpere i Oslo, 16 prosent fra kjøpere i Akershus, 26 prosent fra kjøpere i andre regioner og 6 prosent fra kontinentalsokkelen/Svalbard.

5.3. Regional fordeling av bortsatt arbeid mv.

Vi skiller ikke mellom "betalt til underleverandør" og "betalt for bortsatt arbeid", og bruker derfor den siste termen som fellesbetegnelse i det følgende. Samlet sett fant man at bedriftene innenfor NACE-næringene 70-74 ofte benyttet seg av underleverandører utenfor hjemfylket. Av samlet bortsatt arbeid, ble 33 prosent utført av bedrifter/underleverandører utenfor fylket. Ca. 7 prosent av kostnadene for bortsatt arbeid gikk til utlandet mens 60 prosent av kostnadene for leveransene fant sted innenfor eget fylke. Rogaland, Akershus og Hordaland hadde den høyeste importandelen, mens Nord-Trøndelag, Sogn og Fjordane, Finnmark og Møre og Romsdal var de fylkene med de største andeler av bortsatt arbeid til bedrifter innenfor eget fylke.

Videre ser vi at av totalt 9,7 milliarder kroner betalt for bortsatt arbeid, kunne 5,6 milliarder føres til bedrifter i Oslo og Akershus. Av disse ble 70 prosent satt bort til leverandører innenfor regionen, 22 prosent betalt til andre regioner og 7 prosent importert.

¹² Regioner: 1. Oslo og Akershus, 2. Østfold, Vestfold, Buskerud og Telemark, 3. Hedmark og Oppland, 4. Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland, 5. Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal, 6. Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag, 7. Nordland, Troms og Finnmark.

Tabell 5.2. Salgsinntekter fordelt etter NACE-næring¹ og kjøpers adresse. 1995

	Total omsetning (mill. kr)	Prosent					Eksport	Uoppgitt
		Eget fylke	Egen region	Andre regioner	Svalbard/kont.sokkel			
Eiendomsomsetning (70)								
Akershus	1 116	75,7	17,2	6,7	0,0	0,3	0,0	
Oslo	2 915	88,4	3,4	8,2	0,0	0,0	0,0	
Totalt	8 125	90,0	4,8	5,2	0,0	0,0	0,0	
Utleie av transportmidler, maskiner og utstyr og husholdningsvarer (71)								
Akershus	651	60,4	34,8	4,0	0,0	0,8	0,0	
Oslo	1 600	79,7	8,7	10,4	0,0	1,3	0,0	
Totalt	5 668	78,2	9,9	7,0	4,2	0,8	0,0	
Databehandlingsvirksomhet (72)								
Akershus	2 577	43,0	30,8	19,9	0,3	5,9	0,0	
Oslo	8 214	50,6	8,1	30,1	0,0	11,2	0,0	
Totalt	15 637	52,0	11,7	28,0	0,2	8,0	0,0	
Juridisk, administrativ og organisasjonsteknisk tjenesteyting (74.1)								
Akershus	1 153	68,7	21,6	8,1	0,1	1,4	0,0	
Oslo	5 245	76,9	11,0	7,9	0,0	4,2	0,1	
Totalt	12 870	83,1	8,8	5,9	0,1	2,0	0,1	
Arkitektvirksomhet, teknisk konsulentvirksomhet mv. (74.2 og 74.3)								
Akershus	7 412	38,6	10,8	18,6	16,4	15,5	0,0	
Oslo	8 594	50,9	15,6	25,6	0,8	6,3	0,7	
Totalt	29 328	50,4	10,5	19,6	10,2	8,6	0,6	
Annonse og reklame, formidling av arbeidskraft, etterforskning og vaktjeneste (74.4, 74.5 og 74.6)								
Akershus	1 012	78,7	11,9	4,3	0,0	5,0	0,0	
Oslo	8 320	73,3	11,2	13,9	0,0	1,5	0,0	
Totalt	13 433	75,4	10,9	11,9	0,2	1,6	0,0	
Rengjøringsvirksomhet (74.7)								
Akershus	367	70,5	25,0	2,3	2,2	0,0	0,0	
Oslo	1 074	88,2	3,6	8,2	0,0	0,1	0,0	
Totalt	3 345	84,9	8,0	6,2	0,9	0,0	0,0	
Annen forretningsmessig tjenesteyting (74.8)								
Akershus	925	56,0	23,0	15,9	0,0	5,2	0,0	
Oslo	3 503	62,4	16,2	12,8	0,0	8,4	0,2	
Totalt	8 133	67,9	13,2	13,8	0,1	4,9	0,1	

¹ Tall for NACE 73 er utelatt fra denne tabellen på grunn av stor usikkerhet.

Tabell 5.3. Fordeling av betalt for bortsatt arbeid, NACE 70-74. 1995

	Bortsatt arbeid totalt (mill. kr)	Prosent				Import
		Eget fylke	Egen region	Annen region	Kont.sokkel eller Svalbard	
Totalt	9 709	60	12	20	1	7
Østfold	132	63	21	15	0	1
Akershus	1 380	42	21	21	2	14
Oslo	4 224	64	9	23	0	4
Oslo og Akershus	5 604		70	22	0	7
Hedmark	100	46	10	43	0	0
Oppland	85	67	5	28	0	0
Buskerud	229	60	16	24	0	0
Vestfold	245	60	21	15	0	5
Telemark	174	53	20	20	1	6
Aust-Agder	228	23	37	38	0	1
Vest-Agder	224	50	30	16	0	4
Rogaland	787	64	4	10	3	18
Hordaland	817	64	7	14	2	13
Sogn og Fjordane	45	86	10	3	0	0
Møre og Romsdal	282	83	5	9	0	2
Sør-Trøndelag	450	73	3	15	7	3
Nord-Trøndelag	42	89	8	3	1	0
Nordland	145	74	16	10	0	0
Troms	95	60	6	31	0	3
Finnmark	25	84	4	11	0	0

Tabell 5.4. Betalt for bortsatt arbeid, fordelt på næring, 1995

	Bortsatt arbeid. Totalt	Prosent					Import	Uoppgitt
		Eget fylke	Egen region	Andre regioner	Svalbard / kont.sokkel			
Eiendomsomsetning (70) og div. utleie (71)								
Østfold og Akershus.....	159	25,1	69,6	5,3	0,0	0,0	0,0	
Oslo.....	432	92,1	4,4	3,1	0,0	0,4	0,0	
Totalt.....	1 450	77,3	18,5	2,7	0,0	1,5	0,0	
Databehandlingsvirksomhet (72)								
Akershus.....	38	43,2	33,3	20,1	0,0	3,5	0,0	
Oslo.....	548	64,7	8,6	14,5	0,0	12,2	0,0	
Totalt.....	782	60,6	9,1	21,2	0,2	8,9	0,0	
Juridisk, administrativ og organisasjonsteknisk tjenesteyting (74.1)								
Akershus.....	42	81,9	17,4	0,7	0,0	0,0	0,0	
Oslo.....	143	59,6	4,9	28,8	0,0	6,8	0,0	
Totalt.....	472	78,0	4,9	14,8	0,0	2,3	0,0	
Arkitektvirksomhet, teknisk konsulentvirksomhet mv. (74.2 og 74.3), samt FoU (73)								
Akershus.....	1 082	42,0	14,1	23,7	2,3	17,7	0,1	
Oslo.....	2 247	55,2	10,3	32,3	0,0	1,3	0,9	
Totalt.....	5 600	51,3	10,9	26,6	1,6	8,9	0,7	
Ann. og reklame, form. av arb.kraft, etterforskning etc., samt annen forr.tjen. (74.4, 74.5, 74.6 og 74.8)								
Akershus.....	80	43,9	35,8	19,9	0,0	0,4	0,0	
Oslo.....	777	71,7	8,0	11,2	0,0	8,4	0,7	
Totalt.....	1 264	71,1	11,3	11,3	0,5	5,4	0,4	
Rengjøringsvirksomhet (74.7)								
Akershus.....	12	79,1	19,0	0,0	0,0	0,0	1,9	
Oslo.....	76	71,1	3,7	25,3	0,0	0,0	0,0	
Totalt.....	142	76,5	6,6	16,7	0,0	0,0	0,2	

Som for fordelingen av salgsinntektene, varierer fordeling av betalt for bortsatt arbeid med næring, noe som er fremstilt i tabell 5.4. Her ser vi at bedriftene innenfor eiendomsomsetning og utleienæringene i all hovedsak betaler for bortsatt arbeid innenfor eget fylke/egen region. Oslo og Akershus har en enda større andel her, hvilket antyder at hovedstadsregionen har et noe mer lukket produksjonssystem for disse næringene enn for andre næringer. Bedriftene innenfor juridisk, administrativ og organisasjonsteknisk tjenesteyting setter bort en noe høyere andel av bortsatt arbeid til andre regioner: totalt sett 15 prosent, mens Oslo-bedriftene setter bort 29 prosent til andre regioner. Oslo-bedriftene har også en høy importandel innenfor denne næringen: 7 prosent av bortsatt arbeid er importert fra utlandet.

Bedriftene innenfor arkitektvirksomhet, teknisk konsulentvirksomhet og FoU (her sammenslått) setter bort rundt halvparten til eget fylke (51,3 prosent). For Akershus-bedriftene er denne andelen lavere; 42 prosent av bortsatt arbeid betales til eget fylke, mens 18 prosent er import. Her ser vi at bedriftene i Oslo har en langt lavere importandel: 1,3 prosent, mens for alle bedrifter - totalt sett - er andelen 8,9 prosent.

5.4. Vedleggsundersøkelsen til Industristatistikk 1994¹³, regional fordeling av leveranser i industri og bergverk

Dette kapittelet bygger på statistikk utarbeidet ved SSB, tidligere publisert i Ukens statistikk nr. 22, 1996, og i Årdalen og Søsæter (1996).

For året 1994 ble det utarbeidet en tilleggsundersøkelse til industristatistikken for samme år. Tilleggsundersøkelsen hadde som formål å kartlegge vare- og tjenestestrømmer innenfor fylker, innenfor regioner¹⁴ og mellom fylker og utland. Statistikken omfatter store produksjonsbedrifter, det vil si bedrifter med 10 eller flere sysselsatte. Hjelpeavdelinger og investeringsbedrifter er ikke med. Utvalget bestod av 2 071 enheter fra en populasjon på 4 096 enheter. For bedrifter med mer enn 50 sysselsatte utføres det en fulltelling, og det er relativt flere mellomstore enn små i utvalget.

Fordelingen av ut- og innleveranser skulle gi en fordeling etter adresse til sluttbruker og produsent, men i noen grad ble det fordelt etter fakturaadresse, eller adresse til varehandelsbedriften som formidlet varene. Det er beregnet estimat for flere fylker sammen når utvalget av store bedrifter i et fylke i en næring er mindre enn 2.

¹³ Det var også foretatt en tilsvarende undersøkelse for 1986, se Johannesen (1989).

¹⁴ Det regionale nivå er REGIN 2.

Tabell 5.5. Salg av egenproduserte varer og utførte tjenester, etter sluttleveringsadresse. 1994. Prosent av fylkenes totale salg i industri og tradisjonelt bergverk

	I alt (mill. kr)	Andre fylker i samme region	Eget fylke	Landet ellers	Utlandet
Totalt	305 989	9	25	26	36
Østfold	22 209	9	21	28	41
Akerhus	16 216	22	26	26	26
Oslo	31 431	9	36	42	13
Oslo og Akershus....	47 647	13	33	36	17
Hedmark	11 452	9	22	48	21
Oppland	8 476	10	23	37	30
Buskerud	19 501	10	17	36	37
Vestfold	18 255	12	20	24	44
Telemark	18 058	4	20	17	59
Aust-Agder	5 403	9	15	44	32
Vest-Agder	16 044	6	12	14	68
Rogaland	31 374	4	36	36	24
Hordaland	31 875	6	27	25	42
Sogn og Fjordane ...	11 880	11	22	18	49
Møre og Romsdal ..	21 295	6	24	29	41
Sør-Trøndelag	13 062	6	41	31	22
Nord-Trøndelag	9 411	14	23	39	24
Nordland	12 283	8	23	21	48
Troms	4 514	23	30	10	37
Finnmark	3 250	9	13	17	61
Ekstrafylket	101	0	0	59	41

Hver bedrift ble bedt om å prosentfordele leveransene mellom: Leveranser til/fra utlandet, leveranser til/fra eget fylke, leveranser til/fra andre fylker i samme region, leveranser til/fra resten av landet og leveranser til/fra kontinentalsokkelen/Svalbard.

Følgende poster fra industristatistikken ble fordelt:

- Produksjon: Salg av egenproduserte varer
Inntekt av annet arbeid
- Kostnader: Forbruk av råvarer, halvfabrikata og
hjelpstoffer
Arbeid utført av fremmede

Postene er kun deler av det som inngår i produksjonsinntekter og -utgifter i industristatistikken. Produktinnsats av brensel, drivstoff, elektrisk kraft, emballasje og handelsvarer, og produksjon av handelsvarer og leieinntekter og lagerendring er ikke med i undersøkelsen. Fylkenes nettoløst leveranse lar seg derfor ikke direkte sammenligne med næringenes bearbejningsverdi i industristatistikken og/eller bruttoproduktet i nasjonalregnskapet.

Blant næringsområdene fant man høyest eksportandel i 1994 for metallindustrien. Deretter fulgte kjemiske råvarer, transportmidler, fiskevarer og bergverksdrift - alle med eksportandeler over 60 prosent. Sterkest lokal tilknytning fant man for forlagsvirksomhet og grafisk produksjon mv. og for nærings- og nytelsesmiddelindustri (utenom fiskevarene), hvor henholdsvis 58 og 42 prosent av vareleveransene gikk til eget fylke.

Tabell 5.6. Forbruk av råvarer og tjenester, etter opprinnelsesadresse. 1994. Prosent av fylkenes totale forbruk i industri og tradisjonelt bergverk

	I alt (mill. kr)	Andre fylker i samme region	Eget fylke	Landet ellers	Utlandet
Totalt	173 872	9	36	20	29
Østfold	11 813	10	32	17	41
Akerhus	6 958	15	30	21	34
Oslo	13 542	14	34	26	26
Oslo og Akershus...	20 500	15	33	24	29
Hedmark	7 322	9	52	24	15
Oppland	4 787	7	50	29	14
Buskerud	10 112	13	27	22	38
Vestfold	11 417	10	23	42	25
Telemark	9 997	5	43	15	37
Aust-Agder	2 839	13	25	23	39
Vest-Agder	10 771	5	17	12	66
Rogaland	18 621	5	38	32	25
Hordaland	20 079	6	26	46	22
Sogn og Fjordane...	7 042	11	41	22	26
Møre og Romsdal ..	13 283	8	43	28	21
Sør-Trøndelag	7 615	9	56	16	19
Nord-Trøndelag	5 692	9	60	15	16
Nordland	7 300	7	35	22	36
Troms	2 775	15	58	17	10
Finnmark	1 896	11	49	12	28
Ekstrafylket	11	0	0	100	0

For fylkene var det bedriftene i Vest-Agder som hadde den høyeste eksportandelen; 71 prosent av vareomsetningen. Deretter kom Finnmark og Telemark med 63 og 61 prosent. Lavest eksportandel fant man i Oslo, der 13 prosent av vareomsetningen ble eksportert. Som vi også har sett tidligere kommer dette av Oslos høye andel av forlagsvirksomhet og grafisk produksjon, samt nærings- og nytelsesmiddelindustri. For bedriftene i Akershus var eksportandelen noe høyere: 26 prosent. Tallene er presentert i tabellene 5.5 og 5.6.

Tabell 5.6 viser andeler av det totale forbruk av varer og tjenester innenfor industri og bergverksnæringene som stammer fra eget fylke, landet for øvrig, eller som importeres fra utlandet.

Referanser

- Edvardsen, Hege Marie; Torgrim Lien; Jan Mønnesland og Knut Ø. Sørensen (1997): *Verdiskaping i fylkene. Regionale BNP-anslag som mål for fylkesvis verdiskaping*. Samarbeidsrapport NIBR\SSB. Oslo.
- Edvardsen, Hege Marie (1998): Fylkesfordelt nasjonalregnskap 1993, resultater og metoder, Notater 98/63, Statistisk sentralbyrå.
- Eurostat (1995): *Regional accounts methods - Gross value-added and gross fixed capital formation by activity*. Statistical document theme 1 (General statistics) Series E: Methods. Office for official Publications of the European Communities, Luxemburg 1995.
- Eurostat (1996): *European system of accounts ESA 1995*. Luxemburg 1996.
- Fløgstad, Kjartan (2000): *Osloprosessen*. Statistisk sentralbyrå.
- Hagen, Svein Erik og Hugo Birkelund (1997): *Produksjonssystemer og regional arbeidsdeling i Norge*, i Foss og Selstad (red.): regional arbeidsdeling. Tano Aschehoug 1997.
- Hansen, Stein og Tor Skoglund (1997a): Beregning av sysselsetting og lønn i nasjonalregnskapet. Notater 97/21, Statistisk sentralbyrå.
- Hansen, Stein og Tor Skoglund (1997b): *Sammenligning av data for lønn og sysselsetting fra ulike kilder*. Notater 97/53, Statistisk sentralbyrå.
- Johannesen, Jannicke (1989): Regional fordeling av leveranser i industri og bergverk, vedleggsundersøkelse til industristatistikken for 1986, Interne notater 89/14, Statistisk sentralbyrå.
- Johannesen, Jannicke (1989): SSBs vedleggsundersøkelse for industri og bergverk for 1994.
- Moen, Frode (1997): Regional fordeling av salg og bortsatt arbeid innen eiendomsdrift, forretningsmessig tjenesteyting og utleievirksomhet. 1995, Notater 97/38, Statistisk sentralbyrå.
- Moen, Frode (1997): SSBs vedleggsundersøkelse for forretningsmessig tjenesteyting for 1995.
- Selstad, Thor (1999): Oslo og den nye urbanismen i Plan 3/99.
- Statistisk sentralbyrå (1994): *Standard for næringsgruppering (SN94)*, NOS C 182.
- Statistisk sentralbyrå (1996): Fylkesfordelt nasjonalregnskapsstatistikk 1992, NOS C 323.
- Statistisk sentralbyrå (1999): *Nasjonalregnskapsstatistikk 1991-1998: Produksjon, anvendelse og sysselsetting*, NOS C 542.
- Årdalen, Kenneth og Jan Stensrud (1996): Regional fordeling av salg av industrivarer og leveranse av råvarer 1994, artikkel i Ukens statistikk 22/96, Statistisk sentralbyrå.
- Årdalen, Kenneth og Terje Søsæter (1996): Regional fordeling av leveranser i industri og bergverksdrift, vedleggsundersøkelse til industristatistikken 1994, Notater 96/25, Statistisk sentralbyrå.

Vedlegg A

Næringsinndeling i tabellene

Merknader til tabellene

Når statistikk foreligger på fylkesnivå kan det for enkelte fylker/virksomheter være relativt enkelt å spore tall tilbake til bestemte bedrifter/foretak. Denne muligheten vil være et brudd med statistikkloven, og det har derfor vært nødvendig å anonymisere (prikke)

noen av tallene i de mest detaljerte tabellene. Hovedregelen er at det minst må være tre foretak i en gruppe/næring for at tall kan offentliggjøres. Det er særlig innenfor industrien det har vært nødvendig å prikke tall.

Næringer	SN 1994/NACE Rev. 1
Jordbruk, jakt og viltstell	01
Skogbruk.....	02
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	05
Olje- og gassutvinning	11
Bergverksdrift	10, 12, 13, 14
Fiskeforedling	15.2
Nærings- og nytelsesmiddelindustri ellers.....	15 (-15.2), 16
Tekstil- og bekledningsindustri	17, 18, 19
Trelast- og trevareindustri.....	20
Treforedling.....	21
Forlag og grafisk industri.....	22
Oljeraffinering og kjemisk industri	23, 24
Gummivare- og plastindustri	25
Mineralproduktindustri	26
Metallindustri	27
Metallvareindustri	28
Maskinindustri	29
Elektroteknisk og optisk industri	30, 31, 32, 33
Oljeplattformer	35.114, 35.115
Transportmiddelindustri	35 (-35.114,-35.115), 34
Møbelindustri og annen industri.....	36, 37
Kraft- og vannforsyning	40, 41
Bygge- og anleggsvirksomhet	45
Varehandel.....	50.1, 50.3, 50.5, 51, 52.1-52.6
Rep. av motorkjøretøyer og hush.app.....	50.2, 50.4, 52.7
Hotell- og restaurantvirksomhet	55
Innenriks sjøfart mv.....	61.103-61.109, 612, 63.112, 63.22, 63.402
Utenriks sjøfart	61.101, 61.102
Rørtransport	60.3
Transport ellers.....	60 (-60.3), 62, 63 (-63.112, -63.22,-63.402)
Post og telekommunikasjoner	64
Finansiell tjenesteyting, forsikring	65, 66, 67
Eiendomsdrift	70
Forr. tjenesteyting og utleievirksomhet	71, 72, 73, 74
Off. adm. og forsvar, sosialforsikring	75
Undervisning	80
Helse- og sosialtjenester	85
Andre sosiale og personlige tjenester.....	90-95

Forretningsmessig tjenesteyting (bakgrunnstall for tabell, side 20). Bruttoprodukt i basisverdi. Hele landet og Oslo og Akershus. 1995. Mill.kr

Næringer	Hele landet	Akershus	Oslo	Oslo og Akershus	Andeler. Prosent
Sum	68 166	12 084	24 779	36 862	100
Omsetning og drift av fast eiendom.....	13 171	2 189	4 514	6 702	18
Utleie av biler, maskiner o.l.....	3 253	547	829	1 376	4
Databehandlingsvirksomhet.....	7 100	1 267	3 640	4 907	13
Forskning og utviklingsarbeid	2 356	285	478	763	2
Juridisk, administrativ og organisasjonsteknisk tjenesteyting.....	9 725	1 030	4 334	5 364	15
Arkitektvirksomhet, teknisk konsulentvirksomhet mv.....	16 511	5 291	3 697	8 988	24
Annonse- og reklamevirksomhet.....	2 959	206	2 098	2 304	6
Formidling og utleie av arbeidskraft, etterforskning, vaktjeneste mv.....	4 290	370	1 996	2 366	6
Rengjøringsvirksomhet	2 707	335	808	1 143	3
Forretningsmessig tjenesteyting ellers.....	4 022	444	1 651	2 095	6
Forretningsmessig tjenesteyting, statlig sektor	2 072	121	735	855	2

Investeringer per sysselsatt og BNPR per sysselsatt (bakgrunnstall for figur 3.3). Hele landet eksklusive ekstrasfylket = 100. Bruttoinvesteringer i realkapital, fylkesfordelt nasjonalregnskap 1995

	Investeringer per sysselsatt	BNPR per sysselsatt
Østfold	89	92
Akershus	112	111
Oslo/Akershus.....	117	116
Oslo	120	118
Hedmark	86	83
Oppland	82	82
Buskerud	92	98
Vestfold.....	95	94
Telemark	92	99
Aust-Agder	96	94
Vest-Agder	109	100
Rogaland.....	102	104
Hordaland	101	98
Sogn og Fjordane.....	89	93
Møre og Romsdal.....	94	96
Sør-Trøndelag	88	90
Nord-Trøndelag	90	86
Nordland	92	93
Troms.....	89	89
Finnmark	81	84

Bruttoprodukt etter næring/hovedkategori av næring/kategori av virksomhet, etter fylke. 1997. I basisverdi. Mill. kr

	Hele landet	Østfold	Akershus	Oslo	Hedmark	Oppland	Buskerud	Vestfold	Telemark
Etter næring									
Totalt for næringer	977 083	34 709	79 075	172 422	25 061	23 707	37 905	31 088	25 470
Jordbruk, jakt og viltstell	11 275	648	542	27	947	970	533	520	245
Skogbruk.....	2 859	140	223	17	738	374	321	99	229
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	7 568	26	1	0	-	-	2	12	10
Olje- og gassutvinning	170 355	-	564	1 586	-	-	:	-	-
Bergverksdrift	2 163	:	370	42	46	40	71	279	65
Fiskeforedling	4 020	22	:	:	:	10	:	8	14
Nærings- og nytelsesmiddelindustri ellers.....	13 732	1 320	1 085	1 897	902	533	394	829	227
Tekstil- og bekledningsindustri	2 280	182	72	100	59	65	71	69	51
Trelast- og trevareindustri.....	4 806	172	445	51	870	412	313	313	97
Treforedling.....	5 004	1 840	95	43	:	1	1346	206	272
Forlag og grafisk industri.....	13 569	412	1 084	6 291	306	323	493	371	298
Oljeraffinering og kjemisk industri	12 508	746	532	1 414	138	-	610	1 154	3 316
Gummivare- og plastindustri	2 630	425	487	95	95	39	364	114	115
Mineralproduktindustri	4 815	550	185	613	152	183	266	297	540
Metallindustri	8 921	197	:	81	158	144	72	213	712
Metallvareindustri	7 259	826	240	300	211	154	282	748	337
Maskinindustri.....	9 842	632	703	885	157	546	1 241	284	261
Elektroteknisk og optisk industri.....	10 421	843	1 097	1 618	159	34	1 890	678	466
Oljeplattformer	7 591	:	156	:	-	-	:	228	60
Transportmiddelindustri	8 654	55	925	371	198	423	668	355	200
Møbelindustri og annen industri.....	4 730	203	286	355	174	446	421	198	110
Kraft- og vannforsyning	26 022	988	1 668	2 648	526	869	2 025	783	1 497
Bygge- og anleggsvirksomhet.....	41 715	1 817	3 894	8 434	1 413	1 349	1 969	1 563	1 308
Varehandel.....	96 545	4 089	13 756	25 284	2 836	2 402	4 367	3 713	2 281
Rep. av motorkjøretøyer og hush.app.....	7 760	496	785	872	322	321	554	402	264
Hotell- og restaurantvirksomhet	13 298	390	1 095	3 039	365	689	739	439	461
Rørtransport	13 107	-	-	-	-	-	-	-	-
Utenriks sjøfart	19 094	74	1 093	8 306	:	:	7	1 064	153
Innenriks sjøfart mv.....	6 416	241	305	1 335	:	:	27	196	85
Transport ellers.....	41 264	1 649	6 921	10 305	1 204	1 367	1 686	1 375	990
Post og telekommunikasjoner	20 601	697	1 308	7 155	591	587	835	615	548
Finansiell tjenesteyting, forsikring	37 857	937	1 783	17 078	879	788	1 044	1 015	588
Eiendomsdrift	78 407	3 665	10 463	14 190	2 571	2 642	4 210	3 575	2 221
Forr. tjenesteyting og utleievirks.	54 995	1 333	9 895	20 265	826	640	1 588	1 512	1 100
Off. adm. og forsvar, sosialforsikr.	50 729	2 228	4 293	10 829	2 052	1 574	2 114	1 906	1 399
Undervisning	44 176	1 899	3 851	5 951	1 668	1 614	1 883	1 680	1 390
Helse- og sosialtjenester.....	81 701	3 855	6 551	14 369	3 402	3 265	3 920	3 294	2 762
Andre sosiale og personlige tjen.....	28 394	1 063	2 290	6 540	1 016	894	1 110	982	801
Etter hovedkategori av næring									
Primærnæringer	21 702	814	766	43	1 685	1 345	856	631	484
Sekundærnæringer.....	361 037	11 278	13 920	26 860	5 632	5 569	12 966	8 689	9 944
Tjenesteytende næringer.....	594 344	22 617	64 389	145 518	17 743	16 793	24 083	21 768	15 042
Etter kategori av virksomhet									
Produksjon for eget bruk	70 572	3 560	8 659	9 927	2 732	2 692	3 789	3 377	2 118
Markedsrettet produksjon og ideelle org.....	740 492	23 767	57 006	132 311	15 775	15 138	26 842	21 360	18 096
Statsforvaltning	48 603	1 587	3 385	14 649	1 620	1 145	1 434	1 435	990
Kommuneforvaltningen	117 416	5 797	10 025	15 535	4 934	4 732	5 840	4 916	4 266

Aust-Agder	Vest-Agder	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trøndelag	Nord-Trøndelag	Nordland	Troms	Finnmark	Ekstra-fylket
14 439	25 713	69 565	76 698	18 671	40 995	41 240	17 999	35 633	23 403	10 100	173 193
165	235	1 586	533	591	793	791	1 029	547	496	78	-
156	53	19	36	29	40	100	199	54	30	2	-
23	102	389	1 113	577	1 918	333	225	1 361	847	630	-
-	:	7 627	1 594	23	:	342	45	632	4	-	157 827
14	11	368	46	30	219	:	79	129	27	184	:
:	24	392	434	364	977	158	101	632	392	463	-
128	302	1 141	1 352	497	641	1 118	513	436	339	80	:
32	173	245	352	149	406	69	7	:	94	:	-
173	409	206	237	151	153	288	244	203	60	9	-
6	:	58	56	19	:	69	:	4	:	-	-
137	259	885	883	99	298	668	158	284	238	82	1
255	645	488	1 496	236	906	237	48	276	11	3	-
:	99	43	103	65	185	45	236	55	38	:	-
99	185	379	217	67	550	173	92	180	46	43	-
-	1 066	1 629	1 339	:	692	158	3	1 355	:	-	-
281	1 237	524	590	232	354	551	66	216	98	15	-
355	627	1 269	1 327	55	766	320	222	110	69	15	-
637	38	746	1 122	:	259	348	136	113	30	:	-
162	252	4 552	1 333	4	73	:	:	:	-	-	-
197	218	688	1 279	776	1 537	222	74	231	179	60	-
164	100	185	237	79	1 369	274	34	50	25	22	-
543	1 700	1 904	3 727	1 579	1 480	916	430	2 144	395	182	18
708	1 339	3 266	3 709	913	2 086	2 164	1 096	1 946	1 201	574	967
1 327	2 342	6 372	7 895	1 460	4 621	4 977	1 603	3 273	2 896	1 026	24
120	226	653	613	252	449	402	215	425	303	86	-
235	385	1 053	1 274	349	510	780	235	581	473	206	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13 107
787	823	2 185	4 048	28	280	93	30	61	40	4	-
57	189	716	719	249	736	219	84	685	404	161	5
790	892	3 489	2 672	641	1 698	1 722	864	1 648	820	480	52
329	556	1 086	1 687	364	784	1 132	400	912	689	323	4
548	801	1 680	4 021	495	1 341	2 042	395	1 187	965	272	-
1 404	2 364	6 061	7 365	1 479	3 400	4 677	1 799	3 110	2 345	862	5
552	1 577	4 345	4 140	388	1 364	3 026	366	964	862	234	18
976	1 460	2 773	4 133	999	1 814	2 678	1 234	3 524	2 674	1 368	701
947	1 425	3 235	5 037	1 076	2 194	3 459	1 416	2 367	2 136	855	93
1 688	2 523	5 562	7 287	2 121	4 435	4 976	2 171	4 721	3 397	1 393	10
417	833	1 770	2 695	1 039	1 500	1 654	1 239	1 143	717	367	326
344	390	1 994	1 681	1 197	2 751	1 224	1 452	1 961	1 373	710	-
3 918	8 927	26 592	21 431	6 535	13 117	8 180	4 495	9 073	3 308	1 755	158 849
10 177	16 396	40 980	53 586	10 939	25 126	31 836	12 052	24 599	18 721	7 635	14 344
1 405	2 309	5 722	6 674	1 571	3 406	4 041	1 981	3 253	2 395	961	-
9 671	18 376	53 002	54 648	13 198	29 709	26 732	11 601	22 169	13 202	5 597	172 294
714	1 120	2 107	4 481	648	1 222	3 293	949	2 991	2 779	1 158	899
2 650	3 908	8 734	10 896	3 254	6 658	7 173	3 469	7 220	5 027	2 385	-

Bruttoinvestering i fast realkapital etter næring/hovedkategori av næring/kategori av virksomhet, etter fylke. 1997. Mill. kr

	Hele landet	Østfold	Akershus	Oslo	Hedmark	Oppland	Buskerud	Vestfold	Telemark
Etter næring									
Totalt for næringer	252 094	7 946	19 073	41 501	6 134	5 635	8 410	7 452	5 637
Jordbruk, jakt og viltstell	6 275	450	386	3	575	551	313	343	138
Skogbruk.....	1 022	52	77	6	255	143	121	34	79
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	2 423	8	2	0	-	-	0	4	4
Olje- og gassutvinning	54 082	-	83	118	-	-	:	-	-
Bergverksdrift	242	:	12	5	8	6	8	10	39
Fiskeforedling	780	8	:	:	:	0	:	0	1
Nærings- og nytelsesmiddelindustri ellers.....	2 499	204	117	227	100	104	71	118	81
Tekstil- og bekledningsindustri	205	10	5	7	3	6	14	3	8
Trelast- og trevareindustri.....	770	6	51	-3	199	81	21	74	31
Treforedling.....	1 500	425	7	2	:	0	381	31	214
Forlag og grafisk industri.....	1 529	86	217	500	31	39	40	32	23
Oljeraffinering og kjemisk industri	2 464	246	108	250	34	-	199	129	634
Gummivare- og plastindustri	463	105	54	4	65	6	52	17	22
Mineralproduktindustri	1 179	63	31	13	8	78	82	34	49
Metallindustri	2 313	19	:	3	20	10	7	43	47
Metallvareindustri	592	45	22	10	13	41	16	95	31
Maskinindustri.....	543	79	40	45	16	29	-188	38	14
Elektroteknisk og optisk industri.....	767	67	60	91	9	3	87	153	37
Oljeplattformer.....	520	:	8	:	-	-	:	6	2
Transportmiddelindustri	986	1	17	20	9	60	103	11	4
Møbelindustri og annen industri.....	558	19	13	86	15	39	24	42	34
Kraft- og vannforsyning	5 334	212	437	639	123	171	390	190	263
Bygge- og anleggsvirksomhet.....	2 751	115	263	588	91	86	134	100	82
Varehandel.....	25 708	1 077	3 609	6 636	757	653	1 147	995	612
Rep. av motorkjøretøyer og hush.app.....	537	35	54	58	23	22	39	28	18
Hotell- og restaurantvirksomhet	2 553	72	208	576	71	139	146	84	89
Rørtransport	8 167	-	-	-	-	-	-	-	-
Utenriks sjøfart	13 016	50	746	5 664	:	:	5	726	104
Innenriks sjøfart mv.....	1 776	42	66	221	:	:	4	46	21
Transport ellers.....	16 665	501	2 033	5 789	506	422	838	356	350
Post og telekommunikasjoner	6 844	215	478	2 589	174	188	263	192	161
Finansiell tjenesteyting, forsikring	3 908	69	573	1 381	74	54	71	105	27
Eiendomsdrift	34 907	1 658	4 605	6 055	1 177	1 206	1 880	1 609	1 006
Forr. tjenesteyting og utleievirks.	6 614	164	1 153	2 038	104	52	197	196	164
Off. adm. og forsvar, sosialforsikr.	15 868	686	1 339	3 501	641	481	646	592	420
Undervisning	10 613	485	953	1 180	426	412	495	436	352
Helse- og sosialtjenester.....	8 094	340	577	2 022	301	295	350	294	251
Andre sosiale og personlige tjen.....	7 027	332	674	1 177	262	249	356	289	228
Etter hovedkategori av næring									
Primærnæringer	9 720	509	464	10	830	694	434	381	221
Sekundærnæringer.....	80 077	1 714	1 542	2 604	783	761	1 540	1 124	1 614
Tjenesteytende næringer.....	162 297	5 723	17 066	38 887	4 521	4 181	6 435	5 947	3 803
Etter kategori av virksomhet									
Produksjon for eget bruk	30 394	1 519	3 855	4 508	1 120	1 137	1 652	1 451	924
Markedsrettet produksjon og ideelle org.....	183 748	4 759	12 044	29 487	3 521	3 212	5 052	4 552	3 582
Statsforvaltning	15 240	513	1 105	4 845	551	368	545	469	306
Kommuneforvaltningen	22 712	1 155	2 068	2 660	942	918	1 160	981	824

Aust-Agder	Vest-Agder	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trøndelag	Nord-Trøndelag	Nordland	Troms	Finnmark	Ekstra-fylket
3 502	6 662	16 136	18 876	4 265	9 569	9 551	4 476	8 349	5 542	2 316	61 066
94	125	924	301	279	375	409	564	275	132	41	-
62	19	5	11	9	13	34	74	18	11	1	-
9	32	191	196	267	673	77	49	414	310	188	-
-	:	316	435	-	:	13	-	60	0	-	52 461
3	1	49	23	19	45	:	2	42	8	-55	:
:	2	75	37	89	163	29	11	179	127	58	-
26	81	209	241	63	332	301	59	100	56	11	:
1	6	52	49	10	19	4	-	:	2	:	-
13	117	26	57	7	24	20	28	9	11	0	-
3	:	10	3	17	:	21	:	-	:	-	-
3	20	172	134	0	27	132	5	30	22	17	0
33	39	365	236	70	40	22	22	38	-	0	-
:	15	6	18	5	45	7	23	12	3	:	-
9	16	49	15	7	642	15	11	14	6	36	-
-	420	637	346	:	96	36	5	208	:	-	-
25	40	69	51	10	60	32	6	20	6	1	-
20	57	94	149	4	94	37	14	1	1	0	-
91	2	49	50	:	13	-15	4	2	21	:	-
13	25	300	90	-	2	:	:	:	-	-	-
12	281	76	114	58	137	5	17	43	18	1	-
48	3	15	23	9	146	30	4	7	1	0	-
101	304	406	735	253	291	219	89	373	91	43	5
45	84	218	242	60	128	147	64	119	74	36	77
360	624	1 700	2 139	402	1 235	1 352	439	899	784	281	7
8	15	45	42	18	32	28	15	30	21	6	-
46	74	197	243	70	99	150	45	113	91	40	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8 167
537	561	1 489	2 760	19	191	63	20	42	27	3	-
14	40	212	180	96	273	80	30	249	159	41	1
236	400	1 490	1 092	164	406	860	243	643	202	125	9
119	176	386	516	101	243	350	114	266	215	99	2
33	58	116	742	37	101	258	29	98	64	21	-
638	1 067	2 731	3 299	679	1 539	2 072	819	1 424	1 046	397	2
65	163	794	559	57	205	299	73	172	107	46	9
298	447	847	1 293	299	542	831	378	1 109	850	430	239
248	361	829	1 161	279	576	749	350	609	484	218	13
156	225	509	656	193	396	457	195	432	316	127	4
129	223	480	641	241	365	426	310	292	190	104	62
164	175	1 120	508	554	1 060	521	687	706	453	230	-
450	2 055	3 190	3 045	1 057	2 307	1 057	730	1 266	534	150	52 554
2 887	4 432	11 826	15 322	2 654	6 202	7 973	3 059	6 377	4 555	1 937	8 512
594	970	2 474	2 932	651	1 415	1 773	765	1 356	914	384	-
2 149	4 567	11 209	12 573	2 797	6 524	5 539	2 729	4 662	2 903	1 089	60 798
222	349	680	1 208	197	365	870	292	951	776	361	268
537	776	1 774	2 163	620	1 264	1 369	690	1 380	949	482	-

Sysselsatte personer etter næring/hovedkategori av virksomhet, etter fylke. 1997. 1 000 personer

	Hele landet	Østfold	Akershus	Oslo	Hedmark	Oppland	Buskerud	Vestfold	Telemark
Etter næring									
Totalt for næringer	2 212,6	102,9	194,8	397,5	82,1	79,0	105,4	90,5	70,2
Jordbruk, jakt og viltstell	77,5	5,4	4,7	0,1	7,0	6,8	3,8	4,1	1,7
Skogbruk.....	5,9	0,3	0,5	0,0	1,5	0,8	0,7	0,2	0,5
Fiske, fangst og fiskeoppdrett	17,8	0,1	0,0	-	-	-	-	0,0	0,0
Olje- og gassutvinning	22,5	-	0,1	1,1	-	-	0,0	-	-
Bergverksdrift	4,3	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,4	0,2
Fiskeforedling	13,6	0,2	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nærings- og nytelsesmiddelindustri ellers.....	41,8	3,7	3,0	5	2,8	1,5	1,3	2,6	0,9
Tekstil- og bekledningsindustri	9,8	0,6	0,3	0,3	0,2	0,7	0,3	0,3	0,2
Trelast- og trevareindustri.....	17,3	0,6	1,1	0,2	3,4	1,5	1,0	1,0	0,5
Treforedling.....	10,7	3,7	0,1	0,1	0,2	0,0	2,9	0,7	0,7
Forlag og grafisk industri.....	42,0	1,7	4,3	15,0	0,8	1,0	1,3	0,8	1,0
Oljeraffinering og kjemisk industri	16,5	1,5	1,0	2,7	0,3	-	1,1	1,7	3,8
Gummivare- og plastindustri	6,6	0,9	1,0	0,1	0,4	0,1	0,9	0,5	0,3
Mineralproduktindustri	9,8	1,4	0,4	0,6	0,3	0,5	0,7	0,5	0,9
Metallindustri	16,6	0,4	0,1	0,3	0,5	0,8	0,2	0,8	1,3
Metallvareindustri	19,4	2,4	0,8	1,1	0,6	0,6	0,9	2,0	0,9
Maskinindustri.....	27,2	1,8	1,6	1,4	0,6	1,6	3,3	1,1	0,8
Elektroteknisk og optisk industri.....	25,0	1,8	2,6	3,1	0,5	0,2	3,5	2,4	1,4
Oljeplattformer	19,5	0,0	0,4	0,1	-	-	0,4	0,5	0,2
Transportmiddelindustri	25,9	0,2	1,7	1,1	0,5	1,3	1,6	1,0	0,6
Møbelindustri og annen industri.....	15,6	0,7	0,9	1,1	0,8	1,9	1,0	0,7	0,4
Kraft- og vannforsyning	20,2	0,8	2,0	3,4	0,5	0,6	1,5	1,0	0,9
Bygge- og anleggsvirksomhet.....	122,7	6,2	12,0	23,6	4,3	4,6	6,4	5,5	4,3
Varehandel.....	310,6	14,0	41,8	63,1	10,3	10,2	15,6	13,6	9,0
Rep. av motorkjøretøyer og hush.app.....	19,5	1,4	1,8	2,3	0,8	0,7	1,3	1,0	0,7
Hotell- og restaurantvirksomhet	62,1	2,2	4,0	11,9	2,0	3,5	3,6	2,0	2,2
Rørtransport	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Utenriks sjøfart	41,5	0,2	2,4	18,1	0,0	0,0	0,0	2,3	0,3
Innenriks sjøfart mv.....	15,8	0,3	0,3	1,3	0,0	0,0	0,1	0,8	0,3
Transport ellers.....	85,1	3,0	12,2	15,2	3,0	3,1	3,9	2,5	2,3
Post og telekommunikasjoner	51,8	1,5	2,0	20,2	1,5	1,7	1,9	1,3	1,3
Finansiell tjenesteyting, forsikring	49,8	1,4	3,6	18,1	1,3	1,2	1,5	1,5	0,9
Eiendomsdrift	11,1	0,4	1,3	3,8	0,2	0,3	0,7	0,4	0,3
Forr. tjenesteyting og utleievirks.	141,5	4,2	19,2	50,2	2,6	2,1	4,7	4,4	3,2
Off. adm. og forsvar, sosialforsikr.	166,1	7,6	14,7	29,8	7,3	5,5	7,2	6,3	4,9
Undervisning	167,2	7,4	13,7	19,4	6,3	6,3	7,4	6,4	5,4
Helse- og sosialtjenester.....	412,4	21,2	31,6	60,7	18,0	17,1	20,9	17,0	15,2
Andre sosiale og personlige tjen.....	89,6	3,5	7,6	23,0	3,2	2,6	3,8	3,0	2,6
Etter hovedkategori av næring									
Primærnæringer	101,2	5,8	5,1	0,1	8,5	7,6	4,5	4,4	2,2
Sekundærnæringer.....	486,9	28,7	33,7	60,5	17,1	17,0	28,5	23,6	19,2
Tjenesteytende næringer.....	1 624,5	68,4	156,0	337,0	56,4	54,4	72,5	62,5	48,8
Etter kategori av virksomhet									
Produksjon for eget bruk	8,2	0,3	1,0	1,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Markedsrettet produksjon og ideelle org.....	1 526,5	69,9	141,1	294,0	53,4	53,0	73,2	63,6	46,7
Statsforvaltning	152,9	5,2	11,3	42,9	5,2	3,7	4,6	4,4	3,1
Kommuneforvaltningen	525,0	27,5	41,5	59,1	23,1	22,0	27,2	22,1	20,1

Aust-Agder	Vest-Agder	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trøndelag	Nord-Trøndelag	Nordland	Troms	Finnmark	Ekstra-fylket
41,7	70,1	182,1	214,4	55,0	116,6	125,2	57,4	104,4	71,4	32,7	19,2
1,1	1,5	11,5	3,8	3,5	4,7	5,1	7,0	3,5	1,6	0,5	-
0,3	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,1	0,1	0,0	-
0,1	0,2	0,9	2,6	1,3	4,7	0,7	0,4	3,2	2,1	1,4	-
-	-	4,1	1,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	-	15,7
0,1	0,0	0,6	0,2	0,1	0,4	0,1	0,2	0,5	0,1	0,2	0,3
0,0	0,2	0,9	1,2	1,4	2,4	0,9	0,2	2,5	1,4	2,0	-
0,6	1,2	3,9	4,0	1,5	1,9	3,8	1,3	1,3	1,1	0,4	-
0,2	0,6	1,0	1,7	0,6	1,8	0,3	0,0	0,3	0,2	0,1	-
0,6	1,3	1,4	0,8	0,5	0,5	1,1	0,8	0,7	0,2	0,0	-
0,1	0,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4	0,9	0,0	-	-	-
0,5	1,0	3,5	4,6	0,3	1,1	2,2	0,6	1,3	0,6	0,4	0,0
0,2	0,5	0,3	1,4	0,3	0,8	0,2	0,1	0,6	0,0	0,0	-
0,1	0,2	0,1	0,3	0,1	0,5	0,1	0,5	0,2	0,1	0,0	-
0,2	0,3	0,9	0,6	0,2	0,8	0,6	0,3	0,3	0,1	0,1	-
-	2,0	2,9	2,1	1,5	1,3	0,4	0,0	2,1	0,1	-	-
0,9	1,6	1,7	1,7	0,7	1,2	1,1	0,3	0,8	0,2	0,1	-
0,8	1,7	3,7	3,4	0,1	3,0	0,9	0,7	0,5	0,2	0,0	-
1,6	0,1	1,5	2,8	0,2	0,9	1,4	0,3	0,4	0,1	0,0	-
0,5	0,5	10,3	5,0	0,0	0,3	0,0	1,2	0,0	-	-	-
0,7	0,9	1,8	3,4	2,3	5,5	0,9	0,3	0,9	0,7	0,2	-
0,4	0,3	0,5	0,9	0,3	4,4	0,9	0,1	0,2	0,1	0,0	-
0,3	1,1	1,5	2,5	0,5	1,0	0,8	0,3	0,8	0,2	0,2	0,0
2,1	4,0	10,1	10,8	2,9	6,0	6,7	2,4	5,4	3,6	1,6	0,2
4,9	8,8	22,2	27,1	6,0	13,4	18,0	6,6	12,5	9,2	4,4	0,1
0,3	0,7	1,7	1,7	0,7	1,1	1,0	0,4	1,0	0,7	0,2	-
1,2	2,1	5,6	6,0	1,9	2,4	3,7	1,3	2,9	2,4	1,3	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1,7	1,8	4,8	8,8	0,1	0,6	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	-
0,4	0,3	1,9	2,5	0,6	2,2	0,7	0,3	2,3	1,1	0,5	0,1
1,3	2,4	6,6	7,9	1,8	3,6	5,4	2,3	4,8	2,4	1,3	0,1
0,6	1,4	2,3	4,1	0,8	1,6	3,4	1,1	2,5	1,8	0,7	0,1
0,8	1,1	2,4	6,4	0,7	2,0	2,9	0,6	1,7	1,3	0,4	-
0,1	0,3	0,7	0,9	0,1	0,4	0,6	0,1	0,3	0,3	0,0	0,0
1,5	3,4	12,5	12,1	1,3	3,5	8,4	1,3	3,2	3,0	0,8	0,1
3,3	5,2	9,8	14,6	3,6	6,1	9,1	4,3	11,4	9,3	4,5	1,4
3,6	6,2	13,1	20,6	4,5	9,1	12,9	5,4	8,8	7,7	2,9	0,1
9,3	13,5	29,0	39,0	12,0	23,0	25,2	12,2	23,4	16,9	7,0	0,0
1,4	2,7	6,3	7,9	2,3	4,1	4,7	2,8	4,0	2,3	1,2	0,6
1,5	1,9	12,4	6,4	4,9	9,5	6,0	7,8	6,8	3,8	2,0	-
9,8	18,4	50,9	48,5	13,6	34,1	22,9	10,8	18,8	9,2	5,6	16,3
30,3	49,9	118,8	159,5	36,5	73,0	96,3	38,7	78,8	58,5	25,2	2,9
0,2	0,3	0,7	0,7	0,2	0,4	0,5	0,2	0,5	0,3	0,1	0,0
27,0	47,1	134,5	146,3	36,4	81,4	81,4	37,7	63,5	40,0	19,0	17,4
2,3	3,7	6,8	15,1	2,0	3,8	11,2	3,0	9,3	9,7	3,8	1,8
12,2	19,1	40,1	52,4	16,4	31,0	32,1	16,6	31,1	21,5	9,8	-

Tidligere utgitt på emneområdet

Previously issued on the subject

Norges offisielle statistikk (NOS)

C 323: Fylkesfordelt nasjonalregnskapsstatistikk. 1992

Notater

97/49: Regional arbeidsfordeling: Sogn og Fjordanes
plass i norsk verdiskaping

98/63: Fylkesfordelt nasjonalregnskap 1993. Resultater
og metoder

Documents

98/16: Norwegian Regional Accounts 1993

Økonomiske analyser (ØA)

2/97: Økonomisk utvikling i fylkene 1990-1992 belyst
med fylkesfordelt nasjonalregnskapstall

3/99: BNP og husholdningenes inntekter: En regional
analyse

Economic Survey (ES)

2/99: Value Added and Household Income: A regional
perspective

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter

Recent publications in the series Reports

- 2000/16 G. Beleme, F. Gjertsen og J-K. Borgan: Health Indicators and Health Information System in Botswana. 2000. 34s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4810-8
- 2000/17 J.L. Hass, R.O. Solberg og T.W. Bersvendsen: Industriens investeringer og utgifter tilknyttet miljøvern - pilotundersøkelse 1997. 2000. 40s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4813-2
- 2000/18 F. Gundersen, U. Haslund, A.E. Hustad og R.J. Stene: Innvandrere og nordmenn som offer og gjerningsmenn. 2000. 68s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4816-7
- 2000/19 T. Smith: Utvikling av arealstatistikk for tettstedsnære områder - muligheter og begrensninger. 2000. 61s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4822-1
- 2000/20 A.S. Bye, K. Mork, T. Sandmo, B. Tornsjø: Resultatkontroll jordbruk 2000: Jordbruk og miljø, med vekt på gjennomføring av tiltak mot forureining. 2000. 82s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4824-8
- 2000/21 M. Torsvik: Etterspørsel og utgifter til pleie og omsorg. 2000. 25s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4827-2
- 2000/22 M. Bråthen og T. Pedersen: Evaluering av ordinære arbeidsmarkedstiltak - Deltakere i 1999. 2000. 36s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4833-7
- 2000/23 G. Haakonsen: Utslipp til luft i Oslo, Bergen, Drammen og Lillehammer 1991-1997. Fordeling på utslippskilder og bydeler. 2000. 39s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4835-3
- 2000/24 G.M. Pilskog og E. Sverrbo: Bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi i næringslivet 1999: Undertittel. 2000. 50s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4838-8
- 2000/25 T. Lappgård: Fruktbarhetsmønstre blant innvandrerkvinner i Norge. 2000. 54s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4839-6
- 2000/26 T.A. Johnsen, F.R. Aune og A. Vik: The Norwegian Electricity Market: Is There Enough Generation Capacity Today and Will There Be Sufficient Capacity in Coming Years?. 2000. 49s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4859-0
- 2000/27 K. Mork, T. Smith og J. Hass: Ressurs-innsats, utslipp og rensing i den kommunale avløpssektoren. 1999. 2000. 66s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4862-0
- 2000/28 A. Thomassen: Byggekostnadsindeks for boliger. Definisjoner og beregningsmetode. Vekter og representantvarer 2000. 2000. 72s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4867-1
- 2001/1 Use of ICT in Nordic enterprises 1999/ 2000. 2001. 28s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4873-6
- 2001/2 B. Havorsen, B.M. Larsen og R. Nesbakken: Hvordan utnytte resultater fra mikroøkonomiske analyser av husholdningenes energiforbruk i makromodeller? En diskusjon av teoretisk og empirisk litteratur og aggregering. 59s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4879-5
- 2001/3 M. Rønsen: Market work, child care and the division of household labour. Adaptations of Norwegian mothers before and after the cash-for-care reform. 2001. 35s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4881-7
- 2001/4 A.L. Brathaug, H. Brunborg, E. Skretting Lunde, E. Nørgaard og Å. Vigran: Utviklingen av aldersrelaterte helse-, pleie og omsorgsutgifter. 2001. 46s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4900-7
- 2001/5 L. Håkonsen, T. Kornstad, K. Løyland og T. O. Thoresen: Kontantstøtten- effekter på arbeidstilbud og inntektsfordeling. 2001. 67s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4901-5
- 2001/6 B. Tornsjø: Utslipp til luft fra innenriks sjøfart, fiske og annen sjøtrafikk mellom norske havner. 2001. 36s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4903-1
- 2001/7 M. Sollie og I. Svendsen: En økonometrisk studie av arbeidstilbudet i Norge. 2001. 94s. 150 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4907-4
- 2001/8 E. Nørgaard: Finansiering av helse- og sosialutgifter i Norge 1990-1998. 2001. 45s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4908-2
- 2000/9 J. Epland: Barn i husholdninger med lav inntekt: Omfang, utvikling, årsaker. 2001. 43s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4925-2